

VAKOK VILÁGA

LXXXII.
évfolyam
12. szám

2021/12



**Boldog új évet és jó egészséget kívánunk
minden olvasónknak!**

Tartalomjegyzék

- 3 Beruházás a jövőbe: megújuló székház, bővülő szakembergárda
- 4 Hol tart az MVGYOSZ székházának felújítása?
- 5 Online ismerkedés? Bensőséges beszélgetés! – Határtalan felolvasó-olvasó találkozó
- 7 Legyen az 5000. hangoskönyvvel teljes az idei ünnep!
- 8 LESEK – „Semmivé válnak az akadályok”
- 11 Felülvizsgálatok és az ellátások megszűnése – hatályba léptek az átmeneti szabályok
- 14 Teljes összegben jár jövőre a tizenharmadik havi nyugdíj és a tizenharmadik havi ellátás
- 15 Munkavállalás a fogyatékosság, megváltozott munkaképesség alapján járó ellátások mellett 2. rész
- 18 Okosmorzsaparty – Friss hírek az IKT eszközök világából
Tipp arra az esetre, hogy miként ne zárjuk ki magunkat a fiókunkból, avagy hogyan tudjuk visszaszerezni az irányítást?
- 20 Romhányi 100/3
Fehérbot Nap Kecskeméten
- 24 Gyurka Anna: Változókór
- 25 Czeglédi Eszter Dóra: Nem minden az, aminek látszik
- 26 Árvay Mária: Hiszem, ha látom
- 30 Verstrió
- 30 Kerekes Géza: Ne kutasd
- 31 Ézsiás László: Én sohasem kutattam...
- 33 Rózsa Dezső: HITVALLÁS
- 35 5 tévhit a szürkehályogról
- 37 Nincs új a nap alatt
- 38 Andrassew Iván: A kavics
- 42 „Szól a rádió” – A rádió varázslatos világa
- 45 Búcsúzik a szerkesztőség
- 48 Vakok Világa a neten
- 49 Kívül-belül megújul a Vakok Világa

Beruházás a jövőbe: megújuló székház, bővülő szakembergárda

Újabb biztató eredményekről és előrevivő változásokról számolt be az MVGYOSZ vezetősége a szervezet legutóbbi elnökségi ülésén. Ahogy az már lenni szokott, a 2021. szeptember vége és december eleje közötti időszak sem volt eseménytelen.

Jelenleg is zajlik Budapest egyik legnagyobb beruházása, az M3-as metró felújítása. Ehhez kapcsolódóan Németh Orsolya, az MVGYOSZ szakmai vezetője és Babits Bernadett, a szövetségnél november 1-jétől alkalmazásban álló rehabilitációs környezettervező szakmérnök közösen ellenőrizte a vonal dél-pesti szakaszán lévő Ecseri úti és Pöttyös utcai megállóknban épített lifteket. Emellett több BKK-projekttel, így a Futárral kapcsolatban is zajlanak egyeztetések. A Futár mobiltelefonos applikációja hamarosan megújul, az MVGYOSZ ezért folyamatosan szorgalmazza, hogy a látássérült utasok számára is egyenlő eséllyel hozzáférhető legyen, segítve az útvonaltervezést és a járatinformációk megszerzését. Az MVGYOSZ emellett javaslatokat is tett a Futár-távirányítók funkcióinak bővítésére.

Az MVGYOSZ továbbra is szorosan együttműködik az Emberi Erőforrások Minisztériumával, amely 2018-ban a székház felújítását, annak tervezési és kivitelezési munkálatait is támogatta. Akkreditált foglalkoztatóként a szövetség 2022-re is pályázott akkreditációs bértámogatásra ugyancsak az EMMI-nél, így a tervek szerint a jövő évben bővíthet az MVGYOSZ által foglalkoztatott megváltozott munkaképességű munkavállalók létszáma. November és december során új munkatársakkal bővült csapatunk. Az új kollégák között van Babits Bernadett rehabilitációs környezettervező szakmérnök, aki fokozatosan átveszi Németh Orsolya és Erhart Péter akadálymentes környezettel kapcsolatos tanácsadási és ellenőrzési feladatait, a Vakvezetőkutya-kiképző Központban pedig egy új segédkiképző, Szollát Nóra és egy kertész, Rektor László segíti a kutyaképzést és az ahhoz szükséges környezet megteremtését. Folyamatosan gyűjtünk támogatást a vakvezetőkutyák képzéséhez. Az év utolsó direkt marketing kampányában 2022-es vakvezetőkutyás naptárakkal ajándékoztuk meg adományozóinkat, melyekben kiképzés alatt lévő kutyáink láthatók Budapest legismertebb turisztikai helyszínein. A pénzügyi támogatáson túl vakvezetőkutya-kiképző munkatársaink folyamatosan koordinálják a kölyöknevelési programot is, melynek során keresik a kapcsolatot olyan családokkal, amelyekhez a kölykök kihelyezhetők nevelésre, amíg eléri a vakvezető-képzés elkezdéséhez szükséges egy-másfél éves életkort.

Az MVGYOSZ vezetősége az elmúlt három hónapban is végzett ellenőrzéseket a tagegyesületeknél a 2020-as költségvetési támogatás felhasználásáról.

lásával kapcsolatban. Mint arról az elnökség 2021. december 2-ai ülésén Németh Orsolya szakmai vezető beszámolt, az elmúlt két hónapban összesen 12 helyen került sor ellenőrzésre. A tagegyesületek többségénél feltárt apróbb hibákat leszámítva összességében nyilvánvaló fejlődés figyelhető meg a szervezetek által végzett érdekképviseleti tevékenységek és szolgáltatások szakmai minőségével és azok dokumentálásával kapcsolatban. Az utolsó ellenőrzésre december 8-án került sor Miskolcon.

Az MVGYOSZ elnöksége meghosszabbította a szövetség balatonboglári üdülőjének üzemeltetésével kapcsolatos szolgáltatási szerződést a 2022. évre, biztosítva ezzel a tagság és családjaik, kísérőik gondtalan pihenését a látássérült vendégek által akadálymentesen használható partszakasszal rendelkező létesítményben.

A szövetség számára kiemelt fontossággal bír a Hermina út 47. szám alatti székház felújítása és egy hozzá tartozó, szolgáltatóházként üzemelő melléképület építése. A melléképület már szerkezetkész – számolt be a beruházás pillanatnyi állásáról dr. Nagyné Berke Mónika szolgáltatásvezető. (Ld. a következő cikket!)

Örömteli esemény, hogy 2022-től teljesen megújul az MVGYOSZ Vakok Világa című folyóirata. A lap az átalakuló tartalom mellett ép látású emberek számára is tetszetős designnal jelenik meg 2022 márciusától, a korábbi, havi kiadással ellentétben negyedévente. A szerkesztőségi csapathoz új munkatársak is csatlakoztak: Hegedűs Katalin művelődésszervező, kommunikációs szakember, a szövetség kommunikációs munkatársa szerkesztői, míg Fekete Zoltán kommunikációs szakember főszerkesztői feladatot lát el a lapnál.

Ruzsa Viktor kommunikációs referens

Hol tart az MVGYOSZ székházának felújítása?

Jelenleg is zajlik a Hermina út 47. szám alatti MVGYOSZ-székház, az egykor gróf Sipeki-Balás Béla villájaként működő műemléképület felújítása, valamint egy hozzá tartozó, szolgáltatóházként üzemelő melléképület építése. A melléképület már szerkezetkész és bejárható, ezekben a hetekben azok a belső munkálatok folynak, melyek az aktuális építési fázisban már elvégezhetők (víz-, villanszerelés, stb.).

A szövetség munkatársai a kezdetektől fogva folyamatos kapcsolatban vannak a kivitelező ÉPKAR Zrt. és a Prím Építő Kft. munkatársaival annak érdekében, hogy a felújított műemléképületből és a teljesen új hátsó épületből álló komplexum valóban minden tekintetben kiszolgálja a látás- és nem egy esetben mozgássérült, vagy legalábbis mozgásukban korlátozott embereket. A tervezésbe is bevonták munkatársainkat, akik tapintható makettek



segítségével előre meghatározhatták az egyes szolgáltatások, irodák helyét. Az átadásra a tervek szerint 2022 végén kerül sor. A felújítási munkálatokról rendszeresen beszámolunk majd a megújuló Vakok Világa című folyóiratban és a Net-média Alapítvány Esélyegyenlőségi magazin című műsorában. A műsor keddenként 9 és 21 órakor hallható a hobbyradio.hu oldalon.

Ruzsa Viktor

Online ismerkedés? Bensőséges beszélgetés! – Határtalan felolvasó-olvasó találkozó

Sokan és sok helyről gyűltek össze az online térben november 19-én a Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége és a Bodor Tibor Kulturális Egyesület meghívására a hangoskönyvtár önkéntes felolvasói és a könyveket kölcsönző olvasók közül.

Gőzölgő kávé, tea, kényelmes fotelek, székek, könyvespolc, fényképek a falon, meghitt világítás: ez az enteriőr fogadta azokat, akik november 19-én este hat órakor bekapcsolódtak az első online felolvasó-olvasó találkozó inspiráló beszélgetésébe. Persze mindez 35 külön otthonba engedett bepillantást, hiszen az MGYOSZ és a BTKE által meghirdetett eseményre sok magyarországi településről, sőt külföldről is bejelentkeztek az önkéntesek és a Bodor Tibor Hangoskönyvtár olvasói.

A fehérbot napján megrendezett – és igen nagy népszerűségnek örvendő – felolvasó-olvasó találkozó novemberben online valósult meg, így azok az érdeklődők is be tudtak kapcsolódni, akik az előző, személyes részvétellel megvalósuló eseményre a földrajzi távolságok miatt nem jöhettek el.

A résztvevőket dr. Nagyné Berke Mónika, az MVGYOSZ szolgáltatásvezetője és Puskás Kata Szidónia, a Bodor Tibor Kulturális Egyesület elnöke köszöntötte. Mindketten hálájukat fejezték ki az önkéntes felolvasóknak, akik sokszor munka és család mellett vállalkoznak arra, hogy újabb és újabb könyvekkel örvendeztessék meg a látássérült olvasókat.

A résztvevők a találkozó első perceiben megemlékeztek a 2021. november 9-én, életének 36. évében elhunyt Bélteki Lajosról, aki eleinte önkéntesként, majd januártól a szövetség technikus munkatársaként járult hozzá a hangoskönyvek gyarapodásához.

Az olvasók többsége ezen az alkalmon találkozhatott először a könyvekhez hangot adó felolvasókkal, akik péntek estére nem egy regény, mese, vers vagy éppen matematika tankönyv narrátoraként szólaltak meg, hanem személyes bemutatkozásukkal, motivációikkal és történeteikkel örvendezteték meg az olvasókat.

Sokan és sok helyről érkeztek, sokféle végzettséggel, fiatalok és régebben fiatalok, mégis több dologban ugyanazokat a gondolatokat fogalmazták meg. A közös pont: a könyvek szeretete, az olvasás szenvedélye és az adni akarás volt. A résztvevők azt is megtudhatták, hogy az önkéntes felolvasóknak legalább akkora örömet szerez a könyvek felolvasása, mint azoknak, akik a hangoskönyvtárban elérhető műveket kikölcsönzik. A találkozó online vendégei fontosnak ítélték meg azt is, hogy a felolvasás-olvasás öröme túl egy összetartó, egymást segítő közösségre találtak.

A közel három és fél órás online találkozón számos kérdés vetődött fel és sok szívet melengető történet hangzott el mindkét oldalról, amelyek őszintesége, közvetlensége még közelebb hozta egymáshoz a résztvevőket.

A novemberi esemény első volt az online találkozók sorában, de ahogy a zárszóban is elhangzott, biztosan nem az utolsó. Az MVGYOSZ és a BTKE hívja és várja a felolvasókat és a könyvtár olvasóit a következő eseményre is, amelynek időpontjáról a szövetség honlapján és hírlevelében adunk tájékoztatást.

Kérjük, hogy addig se feledkezzenek el arról, hogy a felolvasók számára szöveges vagy hangüzenetet küldhetnek egy-egy mű elolvasását követően az info@mvgyosz.hu e-mail címre. Amennyiben használják a Facebook közösségi oldalt, kérjük, csatlakozzanak a Felolvasók, olvasók BTKE Facebook-csoporthoz.

Hegedűs Katalin kommunikációs munkatárs

Legyen az 5000. hangoskönyvvel teljes az idei ünnep!

Alig kilenc hónapja annak, hogy húsvét előtt arról számolhattunk be olvasóinknak, hogy a Bodor Tibor Hangoskönyvtárhoz kapcsolódó online felületeken már 4000 könyv vált elérhetővé. Két héttel karácsony előtt újabb mérföldkőhöz értünk. Hihetetlen, de igaz: immár 5000 címet tartalmaz a hangoskönyvtár-alkalmazás és a honlapról elérhető online hangoskönyvtár.

Az informatika robbanásszerű fejlődése, az internet térhódítása és mobilkommunikáció elterjedése inspirálta a Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségét arra, hogy az eltérő adathordozókon található – sokszor több évtizede vagy félévszázada készült – hangoskönyveket digitalizálja, és minden látássérült érdeklődő számára közkinccsé tegye azokat az új platformokon.

A Bodor Tibor Kulturális Egyesülettel történő együttműködésnek, valamint az önkéntes felolvasók önzetlen munkájának köszönhetően az utóbbi években a Bodor Tibor Hangoskönyvtár ugrásszerűen fejlődött. A 2018-tól elérhető mobilapplikáció és az egy éve átadott webes változat nemcsak korszerű technológiáját tekintve, hanem mennyiségében bővülő, minőségileg fejlődő állományával, valóban szélesre tárta a hangoskönyvtár digitális kapuját a látássérült olvasók előtt.

Az online állomány már az elmúlt évben meghaladta a 3000 hangoskönyvet, amelyet 2021 tavaszán a négyezredik és 2021. december 9-én, két héttel karácsony előtt, az ötezredik online elérhető hangoskönyv követett.

Olyan művek kerültek be többek között ezekben a hetekben a könyvtárba, mint Böjte Csaba Az igazgyöngy fájdalomból születik című műve; Fábián Janka Az Anna-bál szerelmesei romantikus regénye; Szerb Antal A varázsló eltöri pálcáját címmel megjelent cikkeinek gyűjteménye vagy Günter Grass első könyve, a Bádogdob.

Egy-egy hangoskönyv elkészítése rengeteg időt, energiát és nagy odafigyelést igénylő munkafolyamat. Próbaolvasás, sok-sok felolvasással töltött óra, olykor beszédtechnika órákon való részvétel, hibajelzés, javítás, vágás, próbahallgatás, utómunka, feltöltés, címkézés, fülszövegírás, könyvajánló-készítés – hogy csak néhányat említsünk a sok munkafázis közül.

A feladatok egy részét ugyan az önkéntesek végzik, de nagy arányban vannak azok a tevékenységek is, amelyhez az MVGYOSZ tízfős munkatársi csapata biztosítja a szakmai háttérmunkát.

Így ma nemcsak az ötezredik hangoskönyvet ünnepeljük, hanem azt a sok száz önkéntes felolvasót, segítőt és persze munkatársainkat is, akik hozzájárultak ahhoz, hogy a könyvtár állománya ilyen ütemben gyarapodjon.

Arra biztatjuk önöket, utazzanak a Bodor Tibor Hangoskönyvtárban szereplő művekkel a nagyvilágba, bújjanak egy-egy főszereplő bőrébe, ismerjék meg a magyar irodalom klasszikus és kortárs alkotóit, lépjék meg szeretteiket a karácsonyfa alatt egy szép mesével vagy verssel!

Hegedűs Katalin kommunikációs munkatárs

LESEK – „Semmivé válnak az akadályok”

A Látássérült Emberek Segédeszköz Konferenciáját, a LESEK-et 2013-ban rendezte meg először a Vakok és Gyengénlátók Hermina Egyesülete Informatikai és Akadálymentesítési Bizottsága. Az évenként megvalósuló esemény célja, hogy a látássérült emberek mindennapi életét megkönnyítő innovatív megoldásokat mutasson be. A kiállítók közül idén sem hiányozhatott az MVGYOSZ.

Az előadásokat és kiállítást is magában foglaló konferencia másik fontos célja, hogy közelebb hozza egymáshoz a segédeszköz-forgalmazókat és a vásárlókat, hogy minél szélesebb körben terjesszék az új megoldások elérhetőségének hírért az érintettek körében, valamint, hogy a kiállítók minél inkább felmérhessék a valós igényeket.

A COVID-19 járvány miatt 2020-ban a rendezvény elmaradt, idén azonban a kellő átoltottságnak köszönhetően – a megfelelő egészségügyi előírások betartásával – a szervezők megtarthatták a konferenciát.

Az MVGYOSZ Hermina úti székházának felújítása miatt idén a zuglói Lipták-villa adott otthont a hatalmas érdeklődésre számot tartó eseménynek. November 20-án, szombaton az épület valamennyi helyisége megtelt látogatókkal és kiállítókkal. Míg az oldalsó, kisebb teremben az érdeklődők innovatív, a látássérült személyeket segítő megoldásokról hallhattak előadásokat, addig a középső, nagyteremben négy kiállító mutatott be különféle segédeszközöket, illetve sík- és pontírású kiadványokat, melyeket a jelenlévők a helyszínen meg is vásárolhattak. Mellettük ötödikként egy újonnan létrejött, készségfejlesztő játékokkal és kézműves termékek forgalmazásával foglalkozó alapítvány is helyet és bemutatkozási lehetőséget kapott.

Mindjárt a nagyterembe vezető lépcső tetején, a bal oldalon a konferencia ötletgazdája, Dvarieczky Bálint által létrehozott és vezetett Alko-Soft Nonprofit Bt. standján találhattuk magunkat, mely standon régebbi és új segédeszközöket, főképp kis- és nagyméretű videónagyítókat és Braille-kijelzőket vehettünk szemügyre, és próbálhattunk ki, köztük két vadonatúj, nyolcpontos Braille-kijelzőt, melyek akár bluetooth-kapcsolat segítségével számítógéphez vagy okostelefonhoz, tablethez kapcsolhatók. Az egyik egy nagyobb méretű, a másik kisebb, melyek között inkább csupán az egyes Braille-pontok bevitelére szolgáló billentyűk elrendezése volt a leginkább



szembeötlő különbség. A fejlesztők fontosnak tartották, hogy mivel az informatikában használatos különleges karakterek miatt egyre inkább elterjedőben van a nyolcpontos Braille-írásrendszer, az eszközök alkalmasak legyenek ennek kezelésére. Emellett persze nem utolsó szempont a könnyű kezelhetőség, átláthatóság, amely egy látássérült felhasználó esetében azt jelenti, hogy a készülékek kézzel könnyen átérthetőek legyenek. Az érdeklődők további információkat a <http://www.alkosoft.hu> weboldalon találnak.

A nagyterembe vezető lépcsőtől kicsit távolabb eső részen a Vakok és Gyengénlátók Közép-magyarországi Regionális Egyesülete Láthatár Segédeszközboltja mutatta be gazdag árukínálatát. Többek között nagyítókcal és különféle beszélő eszközökkel, például több fajta asztali- és karórakkal, vérnyomásmérővel is találkozhattak az érdeklődők. A bolt egyik munkatársa, Németh Róbert készséggel válaszolt minden kérdésre, és igyekezett kiszolgálni a hosszú sorban várakozó érdeklődőket. A bolt kínálatáról további információkat a <http://www.lathatarbolt.hu> oldalon találunk.

Természetesen a kiállításon a Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége (MVGYOSZ) segédeszközboltja idén is képviseltette magát. A bolt és a kapcsolódó webáruház kínálatából ebben az évben a szabadidő aktív eltöltését segítő, saját fejlesztésű új társasjátékokat, a ritkaság számba menő nagybetűs, sárga-fekete kontrasztos, kimondottan gyengénlátók számára fejlesztett magyar kiosztású billentyűzetet mutatták be az érdeklődőknek. Mindezek mellett a résztvevők az új, pendrive-hoz csatlakoztatható hangskönyvlejátszót is kipróbálhatták, amely azoknak jelent nagy segítséget,

akik kevésbé vagy egyáltalán nem használják az internetet, és hordozható, sok könyvet tartalmazó eszközt keresnek az elavult, mobil CD-lejátszók helyett. Az eszköz könyvjelző funkciót, fejezetek közötti átjárást, valamint számos olyan kényelmi megoldást tartalmaz, amely megkönnyíti a hangoskönyvek olvasását vagy a zenei mappák közötti átjárást.

A palettán szerepeltek még máshol nem kapható speciális termékek is, mint például egy kétméteres tapintható colstok, valamint a BlindShell Classic magyarul beszélő nyomógombos mobiltelefon, amellyel kapcsolatban megtudtuk, hogy hamarosan érkezik annak újgenerációs, fejlesztett változata a BlindShell 2. Az MVGYOSZ segédeszközboltjában kapható termékekről információkat és fotókat a <http://bolt.mvgyosz.hu> weboldalon találnak az érdeklődők.

A negyedik kiállító a Vakok és Gyengénlátók Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Egyesülete volt. Az Egyesületet ezúttal Barkó-Szabó Judit rehabilitációs mentor, a szervezet pénzügyi vezetője képviselte, aki örömmel mesélt a pont- és síkírásban egyaránt kapható folyóirataikról. Az Egész-Séker és a Fülbevaló folyóirataik három-, míg Szemezgető című lapjuk kéthavonta jelenik meg, utóbbiban például pályázati felhívások, de látássérültek által beküldött írások, versek is helyet kapnak. Saját stúdióval rendelkeznek, melyben hangoskönyveket, de könnyűzenei kiadványt is készítenek. Emellett naptár-kollekciót is forgalmaznak, melyben spirálfűzésű notesznaptár, asztali naptár is helyet kapott, akár nagybetűs, kontrasztos megjelenésben, akár Braille-írású változatban. Emellett pedig az országban egyedülálló, zöld számon elérhető információs vonalat működtet Telefotel néven, mely a +36(80)804-585-ös telefonszámon érhető el, és amelynek segítségével bárki ingyenesen tájékozódhat például az aktuális heti TV-műsorokról (néhány országosan elérhető, közkedvelt TV-csatorna műsorkínálatáról), vagy épp az öt legnagyobb hazai áruházlánc akcióiról. Ezt a szolgáltatást a konferencián az egyesület technikusa, Dankó Pál mutatta be a közönségnek.

Az ötödik kiállító a 2020-ban alakult Együttlátók Alapítvány volt. A szervezet az együttlátás jegyében vak, aliglátó, gyengénlátó és látó személyek összefogásával és együttműködésével különböző tematikájú, inkluzív szemléletű, akadálymentes részvételt biztosító programok szervezésével mozdítja elő a közösségépítést, többek között készségfejlesztő játékokat, foglalkozásokat szervez a látássérült érdeklődőknek és hozzátartozóiknak. E tevékenységük mellett kézműves termékek készítésével, értékesítésével is foglalkoznak, melyek megvásárlásával munkájukat támogathatjuk. Az alapítvány elnöke Bieber Mária gyógypedagógus, aki 27 évig tanított látássérült gyermekeket, jelenleg pedig felnőttekkel foglalkozik készségfejlesztő pedagógusként.

A rendezvényről előben tudósított a Netmédia Alapítvány által működtetett Hobby Rádió Gépház című, az MVGYOSZ támogatásával készülő informati-

kai magazinja, mely műsorban több kiállító is interjút adott. A hatórás élő műsorfolyam által a Hobby Rádió hallgatói is betekintést nyerhettek a konferenciába – noha, aki személyesen jelen volt, felejtethetetlen élménnyel és a várva várt találkozás örömeivel lehetett gazdagabb. E cikk szerzője pedig az Esélyegyenlőségi Magazin című – a Hobby Rádióban is hallható – műsor szerkesztője helyszíni interjút készített, melyek e cikk megírásának alapjául is szolgáltak.

Ruzsa Viktor kommunikációs munkatárs

Felülvizsgálatok és az ellátások megszűnése – hatályba léptek az átmeneti szabályok

A veszélyhelyzettel összefüggő átmeneti szabályokról szóló törvény december 1-jei hatálybalépésére tekintettel új rendelkezések léptek életbe, amelyek egyes ellátások, jogosultságok felülvizsgálatára, meghosszabbítására, megszüntetésére, illetve egyes igazolványok és határozatok érvényességére vonatkoznak. Ismertetjük a legfontosabb tudnivalókat.

A Covid-19 világjárvány okán elrendelt veszélyhelyzet a jogrendszerben több változtatást tett szükségessé; átmeneti szabályok, eltérő értelmezések nehezítik a jogalkalmazók helyzetét. Ez különösen igaz a veszélyhelyzet ideje alatt lejáró jogosultságokra, hatályukat veszítő határozatokra, igazolványokra, és az e közben folyósított pénzbeli és természetbeni ellátások felülvizsgálatára, meghosszabbítására és megszüntetésére. Ebben a cikkben áttekintjük a közelmúltban hatályba lépett főbb változásokat.

A rokkantsági és a rehabilitációs ellátással kapcsolatos főbb változások

A 647/2021. (XI. 30.) Korm. rendelet (a továbbiakban: rendelet) konkrét rendelkezéseket tartalmaz arra az esetre, ha a megváltozott munkaképességűek ellátásaira jogosult személy (ellátott) ellátásra való jogosultságának felülvizsgálata 2020. december 5. és 2021. november 9. között lett volna esedékes, de ez a veszélyhelyzet okán elmaradt.

a) Ha az ellátott rokkantsági vagy rehabilitációs ellátásra való jogosultsága az ellátott kérelme alapján, vagy a rehabilitációs ellátásban részesülő egészségi állapotában történt, a rehabilitációt lehetetlenné tevő tartós rosszabbodás vagy legalább 60 napi egybefüggő keresőképtelen állapot miatt szorulna felülvizsgálatra, a felülvizsgálatot 2022. január 9-éig,

b) minden más esetben (pl. akiknek az ellátást megállapító határozaton jelölt időpontban vagy állapotjavulás vagy szociális körülményeik változása okán lett volna ez indokolt), a felülvizsgálatot 2022. augusztus 31-éig folytatják le.

A rendelet alapján a fentebb felsorolt felülvizsgálatra hivatkozva az ellátásra való jogosultság 2022. február 28-áig nem szüntethető meg (rendelet 3.§ (2) bekezdés).

A veszélyhelyzettel összefüggő átmeneti szabályokról szóló 2021. évi XCIX. törvény (a továbbiakban: Átmeneti törvény) 97.§-a további rendelkezéseket hoz a rehabilitációs ellátás megszűnése kapcsán, ennek értelmében, amennyiben az ellátott rehabilitációs ellátásra való jogosultsága a veszélyhelyzet alatt lejár, az ellátást 2022. február 28-áig kell folyósítani.

Módosulnak egyes ügyintézési határidők

Ahogy arról korábban beszámoltunk, idén nyáron módosult a megváltozott munkaképességűek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI. törvény.

Ennek kapcsán pedig azok az ellátottak, akik:

a) a rokkantsági nyugdíjrendszer átalakítását megelőzően 2011 decembereben rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjban, illetve rendszeres szociális járadékban vagy átmeneti járadékban részesültek, mely ellátásukat 2012 januárjától hivatalból rokkantsági, vagy rehabilitációs ellátássá minősítették át,

b) majd az ezt követően elvégzett esedékes komplex felülvizsgálat alapján rokkantsági ellátásra váltak jogosulttá, de – mivel állapotjavulást vélelmeztek náluk – a vonatkozó szabályozásnak megfelelően annak összege korábbi ellátásuktól függetlenül alacsonyabb szinten került meghatározásra, két lehetőség közül választhatnak:

- Számukra az ellátást folyósító szerv 2022. március 31-éig 500 000 Ft kompenzáció összegű kifizetéséről gondoskodik, ha az érintett személy 2022. február 28-áig előzetesen nyilatkozik arról, hogy az ellátási összeg csökkenésével összefüggésben további igénye nincs. Az ez okból benyújtott kérelem alapján induló hatósági eljárás ügyintézési határideje 2022. március 1-jén kezdődik (ld. Átmeneti törvény 97.§ (2) bekezdés a) pont).

- Ha az érintett személy az 500 000 forintos kompenzációt nem fogadja el, a 2022. június 30-áig benyújtott kérelmére a rehabilitációs hatóság állapotvizsgálatot végez. Az állapotvizsgálat célja annak meghatározása, hogy a rokkantsági ellátást megalapozó felülvizsgálat időpontjában a 2012. január 1-jét közvetlenül megelőző fizikai állapothoz képest tényleges javulás következett-e be. Az eszerint benyújtott kérelem alapján induló hatósági eljárás ügyintézési határideje 2022. július 1-jén kezdődik (ld. Átmeneti törvény 97.§ (2) bekezdés b) pont).

Egyes szociális ellátások felülvizsgálata és megszüntetése

Az Átmeneti törvény 96.§-a további szabályokat hoz az egyes ellátásokra vonatkozóan.

Eszerint ha a szociális ellátásokról és a szociális igazgatásról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szocvtv.) szerinti pénzbeli ellátások, így például a gyermekek otthongondozási díja (GYOD), az ápolási, a kiemelt ápolási, vagy az emelt összegű ápolási díj iránti jogosultság rendszeres felülvizsgálata a veszélyhelyzet alatt válik esedékessé, azt az Átmeneti törvény hatálybalépését követő második hónap végéig, tehát 2022. február 28-áig meg kell indítani.

Itt hívjuk fel a GYOD-ban részesülők figyelmét az Átmeneti törvény azon rendelkezésére, amely szerint amennyiben a jogosult önkiszolgálási képességére és ápolási-gondozási szükségletére vonatkozó szakértői vizsgálatot korábban az ápolás helyszínén végzett vizsgálat mellőzésével, kizárólag a vonatkozó hivatalos iratokra alapozva végezték el, az ellátásra való jogosultságot az Átmeneti törvény hatálybalépését követő harmadik hónap végéig, tehát 2022. március 31-éig vizsgálják felül.

Az Átmeneti törvény 98.§-a alapján a fentebb felsoroltaktól eltérő, egészségi állapottól, személyiségállapottól vagy fogyatékoságtól függő ellátások – ideértve a nyugdíjbiztosítási igazgatási szervek hatáskörébe tartozó ellátásokat is – felülvizsgálatára hivatkozva az ellátás, kedvezmény, mentesség, foglalkoztatás az Átmeneti törvény hatálybalépésének hónapját követő második hónap utolsó napjáig, tehát 2022. február 28-áig nem szüntethető meg.

Egyes határozatok, igazolványok érvényessége

Ha az érintett személy rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságáról, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetének fennállásáról, vagy a Szocvtv. szerinti egészségügyi szolgáltatásra való jogosultságáról szóló határozata 2020. november 4. és 2021. december 31. között jár le, a vonatkozó jogosultság az Átmeneti törvény hatálybalépésének napját követő második hónap végéig, tehát szintén 2022. február 28-áig hosszabbodik meg.

A 2020. november 4-e és 2021. december 31. között lejáró közgyógyellátásra való jogosultság, illetve közgyógyellátási igazolvány érvényessége szintén meghosszabbodik az Átmeneti törvény hatálybalépését követő kilencvenedik napig, tehát 2022. március 1-jéig.

Összefoglalás

Összegezve elmondható, hogy a megváltozott munkaképességűek ellátásaira, és néhány kivételtől eltekintve egyes pénzbeli és természetbeni ellátásokra való jogosultság 2022. február 28-áig mindenképpen fennmarad akkor is, ha a jogosultság elvileg a veszélyhelyzet alatt már meg kellett volna, hogy szűnjön.

Hangsúlyozzuk, hogy a jelen tájékoztatót a mai napon (2021. dec. 6.) hatályos jogszabályok alapján állítottuk össze.

dr. Weninger Magda jogász és Velegi Dorottya jogi munkatárs

Teljes összegben jár jövőre a tizenharmadik havi nyugdíj és a tizenharmadik havi ellátás

December 8-án lépett hatályba a kormány 684/2021. (XII. 7.) kormányrendelete, amely a tizenharmadik havi nyugdíj és a tizenharmadik havi ellátás 2022. évi teljes visszaépítéséről rendelkezik.

Mint ismeretes, az idei évtől bevezetésre került a tizenharmadik havi nyugdíj, valamint a tizenharmadik havi ellátás. Tizenharmadik havi nyugdíjra, illetve ellátásra is az lehet jogosult, aki a tárgyévet megelőző év legalább egy napjára, valamint a tárgyév januárjára nyugellátásban, illetve olyan ellátásban részesült, amely a tizenharmadik havi ellátásról rendelkező 342/2020. (VII. 14.) kormányrendelet alapján ennek igénybevételére jogosít.

Tizenharmadik havi nyugdíjra tehát igényt tarthatnak – egyebek mellett – az öregségi nyugdíjasok, az özvegyi nyugdíjban és az árvaellátásban részesülők. Tizenharmadik havi ellátásra pedig többek között azok számíthatnak, akik – a fent leírtak szerint – rokkantsági ellátásban, rehabilitációs ellátásban, fogyatékosági támogatásban, vakok személyi járadékában, rokkantsági járadékban stb. részesülnek.

Mind a tizenharmadik havi nyugdíj, mind pedig a tizenharmadik havi ellátás első ízben idén februárban érkezett meg a jogosultak részére, melynek összege ebben az évben – néhány kivételtől eltekintve – az őket januárban megillető nyugdíj, valamint egyéb ellátás 25 %-a volt.

Az eddig érvényben lévő szabályozás alapján a tizenharmadik havi nyugdíj- és ellátás is fokozatosan, 2024. évben érte volna el a jogosultat megillető nyugdíj, illetve egyéb ellátás teljes összegét (100 %-át), 2022-ben annak csak 50, 2023-ban pedig 75 %-a lett volna folyósítva.

A változás a jövő évtől várható

A most megjelent jogszabály-módosítás következtében azonban a tizenharmadik havi nyugdíj, illetve tizenharmadik havi ellátás 2022-től irányadó mértéke megváltozott: 2022-ben például nem 50, hanem 100 %-a a jogosultat január hónapban megillető ellátás összegének.

Ettől eltérően a fogyatékosági támogatás és vakok személyi járadéka esetén a 2022-ben irányadó tizenharmadik havi ellátás összege a 2021. december havi ellátásnak a 2022. január 1-jétől esedékes emeléssel megemelt összegével egyezik meg.

Aki egyidejűleg többféle ellátásra is jogosult (például a rokkantsági ellátás mellett fogyatékosági támogatást, esetleg árvaellátást is kap), mindegyikkel összefüggésben számíthat a tizenharmadik havi nyugdíjra, illetve tizenharmadik havi ellátásra, ha annak most említett feltételei minden ellátás esetén fennállnak.

Végül, de nem utolsó sorban, arra kívánjuk a figyelmet felhívni, hogy a koronavírus-világjárvány elleni védekezésről szóló 2021. évi I. törvény hatályvesztésével a most tárgyalt 684/2021. (XII. 7.) Kormányrendelet is hatályát veszti. Ennek következtében a tizenharmadik havi nyugdíj- illetve ellátás kapcsán a rájuk vonatkozó korábbi rendelkezések alkalmazásához kell visszatérni. Ez gyakorlatilag annyit jelent, hogy ha ez a hatályvesztés például 2023. februárja előtt következne be, akkor 2023-ban nem 100 %-os, hanem csupán 75 %-os mértékű lenne a tizenharmadik havi nyugdíj, illetve tizenharmadik havi ellátás.

Gulyásné dr. Bölkény Ágota jogtanácsos

Munkavállalás a fogyatékos, megváltozott munkaképesség alapján járó ellátások mellett 2. rész

Az előző részben a fogyatékos, megváltozott munkaképesség alapján járó ellátások melletti munkavállalásra, valamint az érintett munkavállalók munkajogi, társadalombiztosítási helyzetére vonatkozó rendelkezéseket ismertettük. Ez alkalommal azokat az adó- és járulékkedvezményeket tekintjük át, amelyek a fogyatékos, egészségkárosodott, valamint az esetleg ennek alapján ellátásban részesülő adózókat és az őket foglalkoztató munkáltatókat illethetik meg.

A munkavállalók kedvezményei

Azok a munkavállalók, akik fogyatékossgal élőként, megváltozott munkaképességüként folytatnak kereső tevékenységet és állapotuk alapján valamilyen ellátásra is jogosultak, elsősorban a személyi jövedelemadóhoz kapcsolódó családi, illetve személyi kedvezményre, továbbá a családi járulék kedvezményre tarthatnak igényt. Fontos azonban hangsúlyozni, hogy akik adófizetési kötelezettségüknek – akár főállásúként, akár nem főállásúként – a kisadózó vállalkozások tételes adójára vonatkozó rendelkezések alapján tesznek eleget (KATA), azok a most tárgyalt kedvezményekre nem jogosultak akkor sem, ha fogyatékosnak vagy megváltozott munkaképességűnek minősülnek. E kedvezményeket ők legfeljebb akkor érvényesíthetik, ha a KATA-s vállalkozás mellett egyéb kereső tevékenységet is folytatnak, mellyel kapcsolatban személyi jövedelemadót fizetnek.

Családi kedvezmény

A családi kedvezményt – a gyermeket nevelő adózók mellett – az ellátásra jogosultak közül azok is érvényesíthetik, akik rokkantsági járadékban vagy saját jogon magasabb összegű családi pótlékban részesülnek és valamilyen jogviszonyban (munkaviszony, egyéni-, társas vállalkozás, megbízás, stb.)

személyi jövedelemadó köteles jövedelemre tesznek szert. A kedvezményt ezekben az esetekben akár maga az ellátásban részesülő adózó, akár a vele közös háztartásban együtt élő, szintén adóköteles tevékenységet folytató hozzátartozó (például szülő, házastárs, stb.) érvényesítheti; ilyenkor az érintetteknek kell nyilatkozniuk arról, hogy melyikük lesz a kedvezményre jogosult személy. Ez akkor is igaz, ha például a rokkantsági járadékos személy saját maga nem folytat kereső tevékenységet, de valamelyik fent említett hozzátartozója igen, ekkor a családi kedvezményt ez a hozzátartozó is érvényesítheti.

A családi kedvezménnyel az arra jogosult az összevont adóalapját tudja csökkenteni.

A kedvezmény mértéke az adott családban eltartottnak minősülők számától függ. Ez gyakorlatilag annyit jelent, hogy ha például a rokkantsági járadékban vagy családi pótlékban részesülő személy egyedül él, vagy nincs más a családban, aki után a kedvezmény igénybe vehető lenne, akkor ő havonta hozzávetőlegesen 10.000 Ft adókedvezményre jogosult; ha viszont van egy eltartottnak minősülő gyermeke is, akkor kettőjük után már közel 40.000 Ft adókedvezmény érvényesíthető havonta.

Ha az adózó jövedelme alapján nem tudja az őt megillető családi kedvezményt teljes egészében igénybe venni, lehetőség van arra is, hogy – erre irányuló közös nyilatkozat alapján – a kedvezményt megossza. Kedvezményt megosztani viszont nem bármilyen közös háztartásban élő hozzátartozóval lehet, csak házastárssal vagy élettárssal. Ha az adóelőleget a munkáltató vonja le, a közös nyilatkozatot a munkáltató felé kell megtenni, amelyen fel kell tüntetni mindkét nyilatkozó fél adóazonosító jelét és azt, hogy a kedvezményt milyen arányban kívánják megosztani. Ha az adóelőleget nem a munkáltató vonja le, akkor a fenti nyilatkozatot az adóbevallásnak kell tartalmaznia.

Családi járulékkedvezmény

Ha az adózónak nincs annyi adóköteles jövedelme, hogy az őt megillető családi kedvezményt a személyi jövedelemadóból érvényesíteni tudja, lehetősége van arra, hogy az általa fizetendő adó- és járulékkerheket csökkentse legfeljebb az általa fizetendő társadalombiztosítási járulék (jelenleg 18,5 százalék) összegével.

A családi kedvezménnyel szemben a járulékkedvezményt tehát csak az veheti igénybe, aki maga is biztosítottnak minősül, azaz például munkaviszonyban, illetve azzal egy tekintet alá eső jogviszonyban áll vagy kiegészítő tevékenységet folytatóként nem minősülő egyéni vállalkozó, társasvállalkozás tagja, stb. Ez a kedvezmény is megosztható együtt élő házastárssal, élettárssal, de csak akkor, ha ő maga is biztosítottnak minősül.

Személyi kedvezmény

Ezt a kedvezményt azok vehetik igénybe, akik súlyosan fogyatékos munkavállalóként kötelesek személyi jövedelemadó fizetésére. Bár a 2019 március 29-i írásunkban már utaltunk rá, itt is felhívjuk a figyelmet arra, hogy a személyi kedvezményt nem csak azok érvényesíthetik, akik a Fot (1998. évi XXVI. törvény) alapján minősülnek súlyosan fogyatékosnak, hanem mindazok, akik érintettek a 335/2009. (XII. 29.) kormányrendeletben felsorolt betegségek valamelyikében.

A most tárgyalt ellátások közül a fogyatékosági támogatás és a rokkantsági járadék az, amelyekben részesülő adózók élhetnek a személyi kedvezménnyel; azaz aki például csak rokkantsági ellátás mellett folytat kereső tevékenységet, az erre a kedvezményre nem jogosult, ha csak a súlyos fogyatékoság fenn álltát valamilyen módon nem tudja igazolni.

A jelenleg hatályos rendelkezések alapján – a családi kedvezményhez hasonlóan – a személyi kedvezménnyel is csökkentheti az adóalapját az arra jogosult adózó (korábban ez az összevont adóalap adóját csökkentő kedvezmény volt).

A kedvezmény az adott évre érvényes minimálbér egyharmada, ami az idei évre vonatkozóan annyit jelent, hogy havonta 8370 forinttal kevesebb adót fizetnek az érintettek.

Foglalkoztatókat megillető kedvezmények

Itt azokról a munkáltatókat megillető, foglalkoztatást ösztönző kedvezményekről lehet szót ejteni, amelyek a fogyatékos, illetve a megváltozott munkaképességű munkavállalók foglalkoztatásához kapcsolódnak. Ezek közül most a nyílt munkaerőpiaci foglalkoztatás ösztönzésére hivatott szociális hozzájárulási adókedvezményt, illetve a rehabilitációs hozzájárulás megfizetése alóli mentességre vonatkozó szabályokat emeljük ki.

Szociális hozzájárulási adókedvezmény

A szociális hozzájárulási adóból kedvezmény illeti meg azt a foglalkoztatót legyen az munkáltató, egyéni vállalkozó vagy társas vállalkozás –, amely megváltozott munkaképességűnek minősülő személyt foglalkoztat. A kedvezményt a foglalkoztató az őt a megváltozott munkaképességű személy foglalkoztatásával összefüggésben terhelő szociális hozzájárulási adóval (az egyéni vállalkozót a saját maga, a társas vállalkozást pedig a vállalkozás tagja után fizetendő adóval) kapcsolatban illeti meg.

Ebből a szempontból az a személy minősül megváltozott munkaképességűnek, akinek az egészségi állapota a komplex minősítés alapján 60%-os, vagy kisebb mértékű, vagy aki – akár komplex minősítés nélkül is – mint korábbi rokkantsági nyugdíjban részesülő személy jelenleg rokkantsági vagy rehabilitációs ellátásra jogosult.

Ennek kapcsán fontos hangsúlyozni, hogy aki nem a most említett ellátások valamelyikében részesül, annak célszerű komplex minősítést beszereznie, hogy munkáltatója igénybe vehesse vele kapcsolatban is a most tárgyalt adókedvezményt.

Kedvezményként a megállapított adóalap, de legfeljebb a minimálbér kétszerese után számított (jelenleg 15,5 százalékos mértékű) adó összege érvényesíthető.

Rehabilitációs hozzájárulás megfizetése alóli mentesülés

A 25 főnél több munkavállalót foglalkoztató munkaadók rehabilitációs hozzájárulás fizetésére kötelezettek, ha az általuk foglalkoztatott megváltozott munkaképességű személyek száma a létszám 5%-át nem éri el.

A kötelező foglalkoztatási szint elérése, ennek folytán a rehabilitációs hozzájárulás megfizetése alóli mentesülés szempontjából az a munkavállaló vehető figyelembe, aki a rehabilitációs hatóság komplex minősítése alapján megváltozott munkaképességűnek minősül akkor is, ha ezzel kapcsolatban ellátást nem vesz igénybe, továbbá akinek az egészségkárosodása az ezt tanúsító okirat alapján a 40%-ot eléri, illetve, aki fogyatékosági támogatásban vagy vakok személyi járadékában részesül.

Gulyásné dr. Bölkény Ágota jogtanácsos

Okosmorzsaparty – Friss hírek az IKT eszközök világából

Tipp arra az esetre, hogy miként ne zárjuk ki magunkat a fiókunkból, avagy hogyan tudjuk visszaszerezni az irányítást?

Az iOS 15 tele van új funkciókkal, a folyamatos frissítéseknek köszönhetően egyre több szolgáltatás válik elérhetővé. Bizonyára már volt rá példa, hogy elfelejtette az Apple ID jelszavát és nem tudott belépni a fiókjába.

Kiválaszthat egy vagy több olyan megbízható ismerőst fiók-helyreállítási kontaktként, akik segíthetnek átállítani a jelszavát, és újra belépni a fiókjába.

A Fiók-helyreállítási kontaktok hozzáadása lehetőség használatával (Válasszon ki egy vagy több Fiók-helyreállítási kontaktot, akiben megbízik, hogy segítsenek újra beállítani az Apple ID-jelszavát, és visszaszerezni a fiókjához való hozzáférést, ha egyszer kizárná magát).

Navigáljon a Beállítások > „az ön neve” > Jelszó és biztonság > Fiók-helyreállítás menüpontba.

Ha elfelejti a jelszavát vagy az eszköze jelkódját, több lehetősége is van az adatai helyreállítására.

Az iCloud biztonságban tartja az ön adatait, mivel titkosított formában tárolja őket. Ha elfelejtette a jelszavát vagy az eszköz jelkódját, az iCloud-adatok helyreállítási szolgáltatása segíthet abban, hogy visszakapja az adatait. A személyes adatok biztonsága érdekében van néhány olyan információ, amelyeket a szolgáltatás nem tud helyreállítani. Ha biztos szeretne lenni abban, hogy az összes adatát visszakapja, állítson be egy megbízható személyt helyreállítási kontaktként vagy állítson be egy helyreállítási kulcsot.

- Helyreállítási kontakt hozzáadása

Navigáljon és aktiválja a „Helyreállítási kontakt hozzáadása” lehetőséget, majd kövesse a képernyőn megjelenő utasításokat.

További információkért válassza a Beállítások > „az ön neve” > Jelszó és biztonság menüpontot, majd aktiválja a „További tudnivalók” linket a Helyreállítási kontakt hozzáadása alatt.

Segítség a helyreállításhoz: válassza a Beállítások > „az ön neve” > Jelszó és biztonság menüpontot, majd aktiválja „Az iCloud adatok helyreállítási szolgáltatása” gombot.

- Helyreállítási kulcs létrehozása

Egy helyreállítási kulcs segítségével helyreállíthatja az összes adatát. Ha létrehoz egy kulcsot, és új jelszót szeretne beállítani, akkor egy olyan eszközt kell használnia, amelyen már be van jelentkezve az Apple ID-jával, vagy meg kell adnia a helyreállítási kulcsot.

Navigáljon és aktiválja a „Helyreállítási kulcs” kapcsolót, majd kövesse a képernyőn megjelenő utasításokat.

A helyreállítási kulcs egy olyan véletlenszerűen generált 28 karakteres kód, amellyel átállítható a jelszó, illetve visszaszerezhető az Apple ID azonosítóhoz való hozzáférés.

A helyreállítási kulcs használata biztonságosabbá teszi a fiókot azáltal, hogy az ön kezébe adja a jelszó átállítása feletti irányítást.

A helyreállítási kulcs használata biztonságosabb, de ha ezt a megoldást választja, ön lesz a felelős a megbízható eszközökhöz és a helyreállítási kulcshoz való hozzáférés biztosításáért. Ha ezek közül mindkettőt elveszíti, előfordulhat, hogy véglegesen megszűnik a hozzáférése a fiókhoz. Emiatt fontos, hogy a helyreállítási kulcsot biztonságos helyen tartsa. Érdeemes egy családtagra bízni a helyreállítási kulcs egy másolatát, vagy több helyen is másolatokat tartani. Ilyen módon mindig kéznél lehet a helyreállítási kulcs, ha szüksége lenne rá.

Mali Attila

Romhányi 100/3 Fehérbot Nap Kecskeméten

Az október mindig ünnepélyes a látássérültek életében, hisz 15. napján tartják a Nemzetközi Fehérbot Napot. Szerencsések vagyunk, hisz a tavalyi rendhagyó rendezvény után most minden a megszokott mederben folyt.

A hagyományokhoz híven Sirkó László és a Kecskeméti Katona József Nemzeti Színház Minitársulata kezdte meg a műsorfolyamot, Erős Laura pedig csodás zongorajátékával kísérte előadásukat. Művész úr és Hencz András elnök úr felszólalásában méltón megemlékezett a tragikus hirtelenséggel elhunyt Látó Richárd karnagy úrról, aki a kezdetektől aktívan részt vállalt fehérbot napi ünnepségeinken.

A Társulat ezúttal egy nagyszerű darabot hozott az ünneplőknek, „A pillangók szabadok” címmel. Sirkó László így vezette fel a nem mindennapi darabot: „Rádiószínház következik, mely több a hangoskönyvnél, kevesebb a színházi előadásnál.” S bár a színház egy óra múltán véget ért, Erős Laura itt maradt velünk, kellemes dallamokkal színesítve további programelemeinket.

Lévai Jánosné tanácsnok asszony szintén évek óta jelen van ünnepségeinken, köszönti látássérült embertársait, támogatásáról biztosít, nemcsak szavakkal, tettekkel is. Kifejtette, képviselőként azon dolgozik, hogy irodánk közelében legyen egy olyan helyiség, ahol tagjaink klubnapok és egyéb szabadidős programok esetén össze tudnak ülni és jókat beszélgetni. A másik nagy hiányosság véleménye szerint az akadálymentesítés területén rejlik, ezért a városvezetés egyesületünkkel együttműködve térképezi fel a problémás helyszíneket. Kiemelte, bár a látássérültek nehéz terhet cipelnek, mégis minőségi életet tudnak élni és képesek értékelni olyan apróságokat is, amiket a látók kevésbé vagy egyáltalán nem vesznek észre.

Hencz András visszatért a színpadra, hogy elmondja köszöntőjét, melyben a fehérbot történetén túl kitért az eddigi eredményekre és nagy tervekre. „Meg kell mutatnunk, hogy a látássérültek az élet több területén is helyt tudnak állni, meg kell mutatnunk, hogy mi is értékes emberek vagyunk.” – fogalmazott.

Bár nem rendhagyó nap volt a mai, kicsit mégis, ez azonban teljesen pozitív okokra vezethető vissza: egyesületünk tavasszal, Romhányi József születésének 100. évfordulója alkalmából irodalmi pályázatot hirdetett. Az elmúlt félévben a tollforgató látássérültek rendületlenül dolgoztak. Pályázatunkat hirdettük úton-útfélen, még határainkon túl is, minek eredményeképp 27 alkotó 52 pályaművet küldött be mindenféle műfajban, egy azonban közös volt bennük: mind méltóak Romhányi szellemiségéhez, nevetős percekkel örvendeztették meg a zsűri tagjait. A dicsőség sosem jött egyszerűen, így



Hajdú György rendező ismerteti
a pályázat körülményeit

tükön ülő pályázóinknak is várnia kellett még az eredményhirdetésre.

A Lions Mozgalom hosszú idő óta küzd az emberiséget sújtó problémák mérsékléséért vagy megszüntetéséért, így jelen vannak a környezetvédelem területén, az éhség elleni küzdelemben, a cukorbetegség megelőzésében, a gyermekrák megelőzésében is országrészt vállalnak. E nemes célok közül pedig nem maradhat ki a látás védelme és a látássérültek számára nyújtott segítség sem. Az Első Kecskeméti Lions Club pedig évek óta támogatja egyesületünket pénzadománnyal, melyből tagjaink segédeszköz beszerzéseit, valamint gyermekek tanulmányi hozzájárulását tudjuk finanszírozni. Póczonyi

Zsolt elnök köszöntőjében kitért rá, a kecskeméti szervezet több mint 30 éve igyekszik a város és környékének lakosait segíteni, s bár az egyesületünknek nyújtott éves támogatás csepp a tengerben, mégis segítséget jelent a szervezet számára. Szavai komolyságáról mi sem tenne nagyobb tanúbizonyságot, mint hogy a köreinkben játszó Erős Laurát is támogatják, s most ünnepélyes keretek között újabb támogatást nyújtottak át a családnak.

Steiner Petra a könyvtár nevében köszöntötte az egybegyűlteket, majd tradicionális vizekre evezünk, hisz elérkezett az idő, hogy átadjuk a Z. Kovács Bertalan emlékplakettet, s akárcsak tavaly, most is két személy, illetve szervezet került kitüntetésre tagjaink ajánlása nyomán. Első megadományozotunkról már korábban lehullt a lepel születésnapja alkalmából, hisz az igen jeles 90. évet kellően méltónak éreztük ahhoz, hogy felfedjük az örömhírt. Bakos László 40 évvel ezelőtt veszítette el látását, de életkedvét, tenni akaratát sohasem. Nagy örömét lelta a tangóharmonika játékban, énekelni is



Hencz András köszönti Bakos Lászlót, a háttérben
Dr. Csengeri Attila és Harsányi Zsuzsanna

szeretett, feleségével, Julikával a népdalkör tagjai voltak, egészen annak fennállásáig. Aktívan részt vett a látássérültek kulturális művelődésében, énekkört és az Alföldi Betyárok együttest is megalapította.

„Az eddig bejárt hosszú, tevékeny úton sok minden történt velem, egy dolog mindig állandó volt: mind családi életem, mind a munka világában betöltött szerepem példaértékű a mai napig, minden látássérült ember számára.” – mondta méltatásában Hencz András. Második megadományozottunk a Kecskeméti Szent László Lions Club, akik pedig átvehették az elismerést, dr. Csengeri Attila elnök és Harsányi Zsuzsanna. Céljaik azonosak a Lions mozgalom célkitűzéseivel: segíteni beteg, sérült, elesett, boldogtalan embertársainkon. Kiemelt figyelmet fordítanak a megyében élő látássérültekre, akiknek rendszeresen ajándékoznak segédeszközöket, szemüvegeket, rendszeresen végeznek szűrővizsgálatokat iskolákban. 2020-ban átadásra került az Érzékelések Kertje, melynek megálmodása és életre hívása ugyancsak a klubhoz köthető. Harsányi Zsuzsanna megragadta az alkalmat, hogy a jelenlévőket az éves Lions Gálára invitálja, ahol egy vidám színházi előadás kerül lebonyolításra.

A hivatalos formációt könnyedebbre cseréltük, László Ferenc, a Pótszék Társulat humoristája lépett színpadra. Rövid, de annál szellemesebb történeteivel osztatlan jókedvet varázsolt a könyvtár falai közé. Ezután Hencz András területfelelőseinket kérte a színpadra, akiknek ajándékokkal kedveskedett egész éves, önzetlen munkájukért. Köszönjük nekik azt a sok segítséget, amit tagtársaikért tesznek, s emellett az irodai szervezőmunkálatokba is besegítenek!

A nap fénypontja – mikor az izgalom már tetőfokára hágott–, következett az eredményhirdetés! A pályázat fővédnöke Romhányi Ágnes, Nadasdi Kálmán díjas egyetemi tanár, műfordító, szövegíró, dramaturg, Romhányi József lánya, aki sajnálatos módon nem tudta személyes jelenlétével megtisztelni a nagyjérdeműt. A zsűri tagjait Kőműves Katalin, fordító, Hajdú György rendező, Pandur Petra színháztörténész, könyvtáros, akit Steiner Petra könyvtáros helyettesített és Sztakó Krisztina amatőr író, költő, a Vakok Világa című folyóirat szerkesztője alkotta. A zsűri képviselőjében Hajdú György szólalt fel, ismertetve a pályázat körülményeit és átadva Romhányi Ágnes szívélyes üdvözlését, akinek igen megható a tudat, hogy édesapjára még ilyen idő távlatában is emlékeznek.

Hajdú György beszédében további, kevésbé ismert érdekességeket is megosztott a méltán híres rímhányóról.

Egyesületünk fontosnak tartotta, hogy azon személyek neve is elhangozzék, akik bár helyezést nem értek el, szándékuk azonban példaértékű, ezzel is biztatva őket további pályázatokon való részvételre.

Köreinkben jelen volt Szegzárdi Nagy Vendel, akinek a Zwack Pálinka Manufaktúra Zrt. által felajánlott vigaszdíjat és elismerő oklevelet



Hencz Andrásnak és Póczonyi Zsolt átadja az Első Kecskeméti Lions Club adományát

nyújtottuk át. Ezután következtek a különdíjban részesített művek, melyeket a könyvtár munkatársai olvastak fel nagy átéléssel, majd ugyanígy jártak el a helyezést elért művekkel, melyek a következők:

1. helyezett: Gyurka Anna - Változókór
2. helyezett: Czeglédi Eszter Dóra - Nem minden az, aminek látszik
3. helyezett: Árvay Marika - Hiszem, ha látom!

Gratulálunk nekik és természetesen az összes alkotónak, aki megméretette szerzeményét.

Hajdú György zárszavában kiemelte, számára ez volt az első, s igen megrendítő tapasztalás látássérültekkel kapcsolatban, amiért igen hálás, hisz ezáltal arra a felismerésre jutott, hogy sokan közülük még többet is képesek látni a világból, mint ő maga. Ugyanakkor az is nyilvánvalóvá vált számára, hogy a látássérültek nem külön kaszt, végeredményben ugyanolyan lelkek, mint bármelyik látó embertárs. Hangsúlyozta, az irodalmi művek többsége méltó volt Romhányi József munkásságához, minden pályamű mögött komoly tehetség, igen kemény, szorgalmas munka és tudás állt. „Találkozunk itt újra Romhányi József születésének 200. évfordulóján.” – zárta beszédét a rendező.

Programunkat tradicionális módon Fekete Attila partyzenész zárta, aki immár hosszú évek óta aktív résztvevője rendezvényeinknek és klubdelutánjaink zenei felelőse.

Az ünnepeltek pedig vendégeink voltak bőséges és igen finom ebédre a Református Egyház ebédlőjében.

Jövőre találkozunk, ugyanekkor, ugyanitt. És Romhányi József születésének 200. évfordulóján is.

Végül pedig lássuk a 3 nyertes művet!

Lázár Klaudia

Gyurka Anna: Változókór

Jelige: Változókór

Már másodszor nőttél ki a pelenkás korból,
de nő vagy még, függetlenül kortól és kórtól.
Ám alattomban itt les és támad egy ármány,
melytől te magad leszel a tűzokádó sárkány.
Két pillanat, már nem is érted,
mi szállt meg, újra angyali a képed.
Barátnőd, gyereked, párod,
Felszaladt szemöldökkel tátog.
Este fáradtan bedőlsz az ágyba,
mély álom ringató karjára vágyva.

Alighogy érint a kábulat,
Azonnal előnt a rád törő indulat.
Előbb még reszketve takaróba bújtál,
Most meg vagy öt ördög tüzes vassal szurkál.
Repül a takaró, bugyi és pizsama,
A lepedőd rád tapadt akár a matrica.
A hajad tövétől lábujjad csücskéig,
Mintha lávafolyam csordogálna végig.
Verejtékben úszol, már a véget várod,
Mi az ördög van már? -kérdezi a párod.
Dehogy ördög - nyögöd -, csak a poklok kínja!
És hogy fel nem robbansz, igen kicsi híja.
Eltelik vagy két perc, felszárad a pára,
És kis naiva, azt hiszed, hogy ennyi volt mára.
Pedig aranyoskám, nyugodtan készülhetsz,
Barátkozz csak vele, jó pár évig így lesz!

Czeglédi Eszter Dóra: Nem minden az, aminek látszik

Jelige: Frog2

Aki azt hangoztatja egy jó ebéd után, hogy tele van, mint a déli busz, az még nem találkozott a 69-es villamossal, hétköznapi kora délután. Miután külkerületen jár, nem frekventált részem, nagyjából azokat a kocsikat nyerek meg az utasok, amik még épphogy elkerülték a leselejtezést. Ahogy az már lenni szokott, a kereslet itt is érezhetően túlszárnyalja a kínálatot, leegyszerűsítve, ilyenkor minimum dugig van. Ha hideg van, a villamos melegében olvadó emberek és állatok kipárolgása teszi élménnyé az utazást, ha meleg van, akkor a legvegyesebb izzadság- erjedés- és egyéb szagok. A fáradt, nyüzögő arcok, szedett-vedett ruházatú emberek és hasonló állapotú házi kedvenceik látványa fűszerezte az összhatást.

Vera pont ezért tűnt ki a tömegből. Nem csak selymes vörös hajkoronája és macskazöld szeme, de jó szabású kosztümje és a körülötte lengő parfümfelhő miatt is magára vonta a figyelmet. Az ember azt kérdezte magától, vajon eltévedt-e, vagy pillanatnyi elmezavar folytán vetemedett rá, hogy erre a járgányra szálljon. Ha őszinte volt, ő maga is hasonló gondolatokat forgatott a fejében, de nem volt mese, megígérte, hogy meglátogatja Judit néni. Judit néni levegővétel nélkül tudott beszélni legalább másfél órán keresztül, majd nekiszegte a kérdést a halk szavú, szerény Verának, hogy neki nincs-e mondanivalója. A látogatások jól kiszámíthatóan zajlottak, és Vera, jó lélek lévén, tudta, hogy a Judit nénihez hasonló embereknek talán az átla-

gosnál is többet jelent az emberi társaság. Ezért, amikor bezötyögött a villamos, a többiekkel együtt igyekezett feljutni és helyet találni, lehetőleg anélkül, hogy lökdösődne, ugyanakkor elkerülendő, hogy lent maradjon.

Ez nem csak a tömeg miatt ment nehézkesen. A kis bökkenő az volt, hogy Vera macskazöld szeme nem volt túl jó. A hölgy huszonnyolc évesen és három hónaposan nem akarta elcsúfítani a külsejét holmi tanárnénis pápaszemmel – inkább botorkált kissé. Ott a villamoson és úgy általában is. Ez valójában még változatosabbá is tette a mindennapokat, amelyek így tele voltak izgalmakkal. Ami másnak természetes feladat volt, Verának kihívás.

– Csak találjak egy kapaszkodót, és ezt az öt megállót csak kibírom valahogy – gondolta. Addig pislogott és keresgélt, amíg végre talált egy rudat, amibe megkapaszkodott. Ez tanácsos is volt, tekintve a tömeget, a villamos és a sínek állapotát. A második kanyarban talán el is vágódott volna, ha nem kapaszkodik. Egy túlbuzgó leszálló hátizsákja is majdnem elsodorta, de csak kapaszkodott rendületlenül.

– Már csak két megálló – számolgatott magában. – Ez az alak itt mellett, akinek valahogy olyan fáradt konyhaszaga van, igazán leszállhatott volna már, de csak kibírom.

Ekkor váratlanul megszólalt közvetlenül mellette egy kellemes és diszkrét tenor:

Ne haragudjon, kisasszony... leszállnék... elengedné a partvisomat?

Az emlegetett kisasszonynak ettől az arca színe abban a pillanatban veteledni kezdett a hajkoronája vörösével. Zavarában egy szót se tudott szólni, hanem pánikszerűen leszállt, nem várva meg az utastársakból lett tisztelt publikum reakcióját. Úgy döntött, inkább legyalogolja a hátralévő utat, és sietve távozott a tett színhelyéről. Fel-feltörő kacajjal arra gondolt, hogy azon túl, hogy kínos volt a fennforgás, mégis vannak még lovagias emberek, ráadásul ott is, ahol nem feltétlenül számított volna erre. Lám, lám, ne ítélkezz elhamarkodottan!

A következő látogatásnál Judit néni meglepetéssel vette észre Vera új szemüvegét.

Árva Mária: Hiszem, ha látom

Jelige: Mosolyka 78

Jó játék a szójáték! Magyar nyelvünk szépségét és gazdagságát csak csodálni tudom! Közmondásaink, szólásaink, kifejezéseink még humoros percek is nyújthatnak nekünk. Engedjük most át magunkat egy kicsit a nyelvi játékoknak, élvezzük felszabadultan a magyar nyelv szófordulatait; hagyjuk, hogy mosolyra fakasszanak az alábbi fejtegetések, a látástól vaksáig terjedő témakörben.

Írásom címe nem a véletlen szüleménye. „Hiszem, ha látom”, halljuk minduntalan. Igen ám, de mi van azokkal, akik egyik szemükre sem látnak semmit? Mint pl. én, aki születésem óta vak vagyok! Ezek szerint, semmit sem hihetek el? Csak azért, mert nem látom a körülöttem lévő világot? Nem eszik olyan forrón a kását! Azt hisszük el, ugyebár, amit kézzel fogható bizonyítékokkal alá tudunk támasztani. Akkor jó! Tehát, tapintatosan megjegyzem, hogy kézzel fogható dolgokat magam is kitapintok, aprólékosan, részletekbe menően. Sőt, ha valaki azt mondja:

- Holnapra a legcsodálatosabb csokitortát fogom elkészíteni.

- Hiszem, ha látom – mondaná egy családtag, aki tudja, hogy nem a sütéséről híres az illető. Ez persze nem azt jelenti, hogy nincs sütnivalója!

Amikor elkészül az említett torta, és elém teszik, már tudom is, hogyan kell szemrevételezni! Mivel remek a szimatom, beszippantom az illatokat – ha tényleg olyan finom az a torta, nagyokat nyelek, mert majd elcsurran a nyálam. Szűrőpróba-szerűen bekapok egy falatot, nyami! Működésbe hozom az ízlelőbimbóimat, élvezek minden egyes harapást. Az eredményhirdetés a következő: 5-ös osztályzatot kapott! Akkor már csak az marad hátra, hogy mind a tíz ujjamat megnyaljam utána!

Még az ételeknél maradva, „Csak a szemem kívánja” – ismételtetjük gyakran. Tévedés! Mármint, akkor teljesen éhen maradnék, meg is lenne a fogyókúra valódi receptje! Jobbat mondok, más szemszögbe helyezem a dolgokat. Ami engem illet, nem a szemem, hanem az orrom kívánja a finom falatokat, vagy az, ha valakit enni hallok. Ki tud ennek ellenállni? Sőt, ha a kezembe adnak, példának okáért, egy Balaton szeletet, akkor már érintésre is beindulnak a gyomornedveim, hiába érzem, hogy degeszre ettem magam.

Számomra a legnagyobb tiltás az alábbi mondás: „Mindent a szemnek, semmit a kéznek!”

Kész katasztrófa! Mindent csak nézni, semmihez sem érni? Ezt meg fogom szegni, minden egyes adandó alkalommal. Megérintek mindent, ami csak a kezeim közé kerül.

Közismert mondásunk: „Vigyázz rá, mint a szemed fényére!”

Akkor nagy baj van! Nálam rossz helyen lennének a megőrzésre adott tárgyak? Teljes sötétségben élek! Senki sem merné ezek után rám bízni, mondjuk, a kulcscsomóját? Pedig nem szándékozom „beadni a kulcsot!”

Hogy alakítsam át úgy ezt a kifejezést, hogy én is jól járjak? Mindegyik testrészem értékes, tehát bátran be lehetne helyettesíteni bármelyikkel, amit most nem részleteznék. Maradjunk annyiban, hogy vigyázok a rám bízott dolgokra, mint a saját testi épségemre! Ebben minden benne van!

A mindennapi kommunikáció során, az emberek felveszik egymással a szemkontaktust. Ajaj! Sajnálom! Nem tudok szemkontaktust létesíteni, zavaró lehet másoknak! Gondolhatják:

„Na, ennek a szeme sem áll jól!”

Most mit csináljak? Beszélgetéskor nem az üzenet átadása lenne a legfontosabb?

A metakommunikáció áll a középpontban? Nem jól van ez így! Hadd eszeljek ki valamit.

Megvan! Ha nincs szemkontaktus, legyen kézkontaktus! Persze, ez nem azt jelenti, hogy vasmarokkal fogom a beszélgetőtársam kezét, vagy satuba szorítom! Legyünk kézközben, hogy bármikor megérinthessük egymást, persze csak akkor, ha a koronavírus lecsendesedni látszik!

„A szem a lélek tükre.” Ugye milyen ismerősen hangzik? Csak az a baj, hogy nem tudhatom, mit és hogyan fejeznek ki a szemeim és az arcmimikám. Lehet, hogy mást mondok, és mást gondolok? Húha! Jobb lesz ezzel vigyázni!

Spekulálok egy kicsit, hátha testre tudom szabni ezt a kifejezést is. Lelkem tükre a gondolataim, melyek a fejemben keresnek utat, és a kezeimen át születnek meg, amint számítógépem billentyűzetén gépelek. Vagy: egyszerűen csak kimondom őket.

„Fejben dől el!” – Legyen így, lelkem tiszta gondolatait itt hordozom és adom tovább másoknak!

Ismerünk bátorító mondásokat is: „Ne félj, amíg engem látsz!”

Tőlem nincs is mit félni! Senkit sem fogok felnyársalni a tekintetemmel, hiszen baljóslatú; szúrós pillantásokat sem vetek másokra. Szememből semmilyen fenyegetést nem lehet kiolvasni, egyik szememet sem fogom forgatni. A másik véglet is igaz, nem sötöm le a szemem senki előtt, a cipőm orrát sem fogom bámulni, pedig tekintetem lehetne csüggedt. Fürkészsze nem fogom pillantásomat körülhordozni és kacsintani sem fogok, ezt megígérhetem. Sebjaj, vannak azért más eszközeim! A „megfélemlítésre” ott az ökölbe szorított két kezem, esetleg vaktában osztogatott pofonok, erőteljes hanghordozás. Ami pedig a megalázkodást illeti, tudok én könyörögni, hízelegni is, ha pedig tréfálkozásról van szó, megbököm kicsit a partneremet. Kíváncsiságomat pedig szakadatlan kérdéseimmel fogom kielégíteni. Nincs itt semmiféle hiányérzet, ugye?

Téves riasztáskor előszeretettel használjuk: „Vaklárma”.

Elképesztő! Kikérem magamnak, sorstársaim nevében! Mi csak lármázni tudunk? Ugyan már! Mások, a látók is hibázhatnak! Mégis, azt mondják, mi lármázunk! Hol van itt az igazság? Az alábbi közmondás hordozza a legszebben, ami mindenki számára igaz: „Tévedni emberi dolog!”

Ha valaki többet ivott a kelleténél, kettős látása lesz. Mit nem adnék, ha nekem szimpla látásom lehetne? Valakinek, meg kettős jut? Igaz, a kettős látással fejfájás és macskajaj is jár, jobb, ha hanyagoljuk a témát!

Ha elnézőek vagyunk mások hibái miatt, arra hivatkozunk, hogy szemet hunyunk felettük. Ez mind szép és jó, de nekem, ha nyitva van a szemem, akkor is elnéző tudok lenni, nem kell ahhoz becsuknom. Ez már szörszálha-

sogatás ugyan, de mit tegyek? Félre is fordíthatom a fejem, úgymint lehetek elnéző, nem? Vagy mondjam azt, fátylat rá? Már ha van fátylam. Legjobb, a kezet rá mondás, de tiszta szívből is meg lehet bocsátani.

Akinek éles a látása, úgy hívjuk, sasszem. Ezzel, sajnos, nem dicsekedhetek. Annyi baj legyen! A hallásom viszont annál jobb. Akár el is keresztelhetem magam radarnak, mert tényleg mindenre odafigyelek ám! A legkisebb zajt, akár a fűszál zizegését is meghallom, még akkor is, ha fejhallgató van rajtam, és hangoskönyvet hallgatok. Senki se merjen becsapni, mert a radar, az radar!

Ha valaki úgy akar segíteni a másoknak, hogy fogalma sincs a dolgok állásáról, azt emlegetjük: „Vak vezet világtalant”.

Ejnye, ejnye! Ha mi vezetgetjük egymást kézen fogva, mi történik?

Nem is tu-dom...dom...dom...

Nekimegyünk együttes erővel egy lámpaoszlopnak, megeshet az is, hogy elnézést kérünk tőle mire rájövünk, mi is történt voltaképpen. Valahogy minket mindig megtalálnak ilyen mondásokkal. Értetlenül állok a kérdés előtt, már az is jobban hangzana, ha csak sötétben tapogatóznánk.

Szemet, szemért! Gyakran használjuk. Azt hiszem, velem rosszul járna az, aki az én két szép szememet kapná! Nem sokra menne velük. Nekem jó lenne ugyan ez a csere, de nem várhatok ekkora áldozatot!

Ami a mondás folytatását illeti, a fogaimat nem adnám másnak, mert még egészen jó állapotban vannak, s nem cserélném el műfogsorra!

A kellemes meglepetés örömeivel kiáltunk fel: „Kit látnak szemeim?”

Senkit. Mondanám, mert így igaz. A „Kit hallanak füleim?” elég furcsán hangzik, ezért csak megemlítettem. Mi lenne, ha kihagynánk ebből az egészből a testrészeket, és csak annyit mondanánk: „Nini, micsoda kellemes meglepetés! Tényleg Te vagy az? De jó, hogy ismét találkozunk! Vagy ez túl hosszú?”

Akkor inkább üdvözljük az illetőt egy öleléssel, ez mindent megmagyaráz!

Amikor egy beszélgetésnek valaki szem- és fültanúja, remek dolog, mert kettős forrásból kap információkat. Tudom, én szemtanú nem lehetek, de azért engem is tessék értékelni! Fültanúskodni is jó dolog ám, mert sok értékes adattal szolgálhatok! Aki lát, előfordul, hogy elveszik a részletekben a látottak miatt, s nem koncentrálna eléggé a hallottakra.

Elköszönéskor a „Viszontlátásra” a megszokott kifejezés. Elég fura, mert soha nem láthatom viszont, akitől elköszöntem, azonban bármikor újra találkozhatunk. Látás ide, vagy oda, nem számít! Inkább azt mondom:

„Hamarosan találkozunk!”

Antoine de Saint-Exupéry adta nekem és sorstársaim számára a legszebb ajándékot. Hiszen ő mondta: "Jól csak a szívével lát az ember. Ami igazán lényeges, az a szemnek láthatatlan." Ennél szebben ki sem lehet fejezni! Tehát, a vakok sem világtalanok! A belső szépséget mi is látjuk! Szívünk a lelkünk tükre!

Itt ülhetnék még a gép előtt napestig, és szórakoztathatnám a Kedves Olvasót. Ebből a csokorba szedett összeállításból is látszik, hogy a magyar nyelv kincstára kifogyhatatlan, sokszínű és felbecsülhetetlen.

Szójátékaimmal, tréfálkozásaimmal csupán magamat ostromoztam, figuráztam ki, hogy rámutassak, az életet így, a humoros oldaláról is lehet nézni! Ha valaki mégis bántónak érzi e sorokat, kérem, ne vegye magára azt a bizonyos inget!

Néha nevetni kell, ennyi az egész, ugye jól gondolom?

Verstrió

Kerekes Géza: Ne kutasd

Ne kutasd a vakok lelkét,
kiknek örök terhét
nem ismered!
Ha megkopogtatod börtönük ajtaját,
csak bántásod zaját,
üvöltő visszhangját
hallhatod.

Ne kutasd, mit éreztem
a lepedő alatt,
amikor csonk maradt
szent lélektükröm helyén,
és a fény
kialudt örökre,
s most... mint porcelánbögre,
meg-megcsillan mégis
a protézis.

Ne kutasd, mit éreztem,
amikor a szokott helyen
nagyobb sikerült a milliméter,
és az étel
az ölembe borult.

Ne kutasd, mit éreztem,
amikor zenéről beszéltem,
és megkértél: kísérv ki...
mert mit ér a vakos rutin,

ha az éttermi budin
részeg szendereg.

Amikor véredben ég a vágy...
szemed két tűzgolyó,
tekinteted lávafolyó,
mely hevít, gyújt, éget...
te csak nézed őt, nézed,
s lángoltok szótlanul...
Oly órán én vadul
szorítom hunyt pillám,
mert a porcelán fénye
fagyot lehel.

Hívtad-e már párod, hogy
robajló bélsárod
színét megnézzé, mert
idegeid érzik,
hogyan a gyomrod vérzik,
nyugalmad felborult,
s a sírodat ássák,
amikor sugdossák;
"de szép, derék ember
a szegény nyomorult!"

Ne kutasd hát a vakok lelkét!
E börtön terhét
át nem élheted!
Ei sem képzelheted a
„fekete Nap” gondját.
Hagyd békén
a fények vakondját!
(1982.)

Ézsiás László: Én sohasem kutattam...
(Válasz Kerekes Gézáknak 2011.)

Én sohasem kutattam a vakok lelkét,
nem érdekelt, ki hogy viszi terhét
hiszen minden ember roskadoz.
Nem kopogtattam meg börtönük ajtaját,
nem érdekelt milyen a visszhang.

Én mindig hittem a mesékben
s mikor e világba betértem
tárt kapu fogadott.
Sokáig rángattam belülről a rácsos ablakot.
még hallottam nagyanyám hogyan siratott,
mert neki a vak olyan volt, mint a halott
azután csend lett...
Nagy lett a csend
visszhangja üvöltött.
S ekkor valahol messze egy zongorán
elindult egy futam s elindult az utam feléd:
te fényből korbáccsal kivert zenész.
verseid már, mint tűzijáték szálltak a sötétben
fogyni kezdett szívemnek a gondja
repült feléd egy fények vakondja.
S mint a zenében egy fordulat
olyan szép volt a mozdulat
amivel könnyeimet letörölte mosolyod.
Tanultam tőled egy-két igazságot:
hogy egy szál virágot már nem nézni kell
hanem élvezni az illatát
színessé lehet tenni az éjszakát.
S a korbácsos istennel ne száljak szembe
ha már egyszer fehérbotot tett kezembe,
mert ő tudja, hogy mit tesz,
okosabb nálunk.
S ne ócskapiac lim-lom
hanem szeretet templom
legyen kis vakondtúrásunk!
A végén járókád volt, nem kerekes széked
arra mentél merre hívott feleséged.
Azután megfordult a kocka
Ő ment utánad mennyei habokba.
Te voltál a nagy kerekes
én pedig a kis szekeres
aki téged mindig szeret!
Mond öreg, nagy a fény odaát?
Fénylik minden meddig a szem ellát?
Vigyázz! ne nézz a napba, mert megvakulsz!
Vak csillag leszel és a földre hullsz.
Legalább találkozzunk még egyszer...
Hallom én a hangod, de nem elég szavad

Érints is engem!
Látod a szívem a balkamránál szakad?
Össze van varrva a tiéddel
hogyan történt nem értem.
Mondd, van erre magyarázat?
Vagy elég volt egy pályázat?
Hallom, hogy megint jót nevensz.
A végén mindig te nevensz!
Könnyen teszed, te már látod a mindenséget
és megtalált patikád
a te drága Katikád!
De minket itt hagyta nyakig a gazban!
Verseidben tisztulunk
a sok-sok igazban.
A te belső békéd csírázik már bennem
virág leszek én is
abban a szép kertben
ahol az Isten az úr!

Rózsa Dezső: HITVALLÁS

Én kutatom a vakok lelkét,
Kik az élet terhét
Bár görnyedt háttal is
De tovább viszik!
S hiszik, hogy élni érdemes,
S majdnem nem is lényeges a fény.
Kutatom, mert magamról tudom,
Hogy tenni érdemes,
És igenis lényeges,
Hogy ami adatott, tovább hogy adod!
Értem a „Fény hívó szavát”
S ott valahol a kékségen át,
Ha lakik az érzelem,
Itt a fekete szemüveg mögött
Ott az értelem.
Tudom, hogy a (napszemüveg mögött)
A tiszta fény örök,
S ki a fényből csak a meleget érzi,
Titkon azt reméli,
Hogy jön majd egy megváltó kéz,
Vagy egy kézben lévő ügyes kéz
Fényt ad az életnek,

Talán értelmet a szemeknek!
Hiszem, hogy fényes a vakok lelke,
Töretlenül hiszek benne!
Akkor is, ha tudom,
Övék a féynélküli fájdalom.
Tudom, hogy tudja, zöld a fű,
S ő az élethez maradt hű,
s tudom, hogy a szemüveg stigmaként jelez,
de a hangomról mindig a nevemen nevez.

Kutatom a vakok lelkét,
Mert önmaguk terhét megadón viselik,
S nem azt figyelik,
Hogy a másiknak jobb talán,
Bár mindig örök talány,
Hogy a lélek hogy bírja ezt a terhet.
Nem látni, csak tudni a kék eget,
Vagy hogy a gémeskút, hogyan integet,
Nem látni a virág színét,
Vagy a villámot, a felhőt hogyan tépi szét,
Nem látni a nőt, ki előtted halad,
Jobb esetben csak az illata marad!
A vak világossága a szívében lakik,
S ha erről sikerül meggyőzni valakit,
Akkor már, talán érdemes remélni,
S a holnapot várva érdemes élni.
Mindig örülni a reggeli fénynek,
Örülni az általad hitt szépnek,
Elfogadni, így az élet igazát,
Ami mint lendkerék lök tovább!
Tudni azt, hogy van ki előre köszön,
Nem megalázkodás, de mégis köszönöm!
S ha néha kérdezed, hogy vagyok,
Mondom, „köszönöm jól”, bár a szemem nem ragyog!
A fény a tiéd, de enyém az érzete,
S én el vagyok mindig telve vele,
Ami neked természetes,
Az nekem csak képletes,
De értéke nekem mást jelez,
Mint ahogy te ezt értheted.

Kutatom a vakok lelkét,
Mert fény nélkül az élet terhét alig érthetik,
S csak vélhetik, hogy lesz olyan, ki magyaráz,
Ki léptükre bizton vigyáz,
S lesz ki még egyszer ódát ír a fényhez,
S hitét adja mindig a holnapi reményhez.

5 tévhit a szürkehályogról

A szürkehályog az egyik leggyakoribb szembetegség, ami a világ fejletlen egészségügyi rendszerű országaiban (ahol nincsen mód felismerésére és megoperálására) a látásromlás egyik vezető oka. A szürkehályog (latin nevén katarakta) hazánkban is gyakori, sokan hallottak már róla, mégis számos tévhit kering vele kapcsolatban. Prof. Dr. Holló Gábor, a Szemészeti Központ szemész szakorvosa, glaukóma specialistája ezeket a félreértéseket tisztázza.

„Csak az idősebbeket érinti”

Való igaz, a legtöbb műtetre alkalmas szürkehályog eset az idősebb korosztályba tartozókon fordul elő. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a látást zavaró mértékű katarakta fiatalabbaknál ne léphetne fel. Amikor fiatal vagy középkorú személyen észlelünk szürkehályogot, a háttérben örökletes és életmód miatti (szerzett) hajlamosító tényezők magyarázzák a korai megjelenést. Ha több hajlamosító tényező is jelen van, ezek hatása összeadódik, ami fiatalabb korban megjelenő és gyorsabban fokozódó szürkehályogot eredményez. Az életmódbeli és a szemet ért hajlamosító tényezők közül gyakori a szemet ért trauma, a cukorbetegség (diabetes), a dohányzás, bizonyos gyógyszerek szedése és a táplálkozás egyoldalúságából eredő vitaminhiány. Nagyon ritkán előfordulhat, hogy valaki szürkehályoggal születik. Ilyenkor vagy örökletes a szemlencse anyagcserezavara, vagy az embrionális életben bekövetkező fertőzés zavarta meg a szemlencse fejlődését.

„Gyógyszerrel, szemcseppel kezelhető, elmulasztható”

Sajnos a szürkehályog műtéten kívül nincs olyan módszer jelenleg, amivel kezelni lehetne a már kialakult kataraktát. Nincsen olyan gyógyszer/szemcsepp, amivel a lencse elszürkülése visszafordíthatóvá válna. Ha valaki mindenképp szeretne tenni a szemlencse tisztaságának megőrzéséért, azaz a szürkehályog kialakulása ellen, akkor a vitaminokban gazdag ételek fogyasztása (külön tekintettel a C-A vitaminok, cink, folsav és a B12 vitamin megfelelő bevitelére), az erős napsugárzás (UV sugárzás) kerülése (megfelelő minőségű UV-szűrős napszemüveg viselésével már gyermekkortól) elenged-

hetetlen. Emellett a dohányzás és a rendszeres alkoholfogyasztás elkerülése a teendő.

Szürkehályog esetén a rosszul megvilágított helyek túl sötétnek tűnnek, a napfény vagy lámpafény pedig túl világosnak. A szem kifárad, gyakrabban kell pislogni a látás élesítése érdekében. Nem jár fájdalommal vagy bármilyen látható változással, kivéve a már teljesen kialakult állapotot, amikor az egyébként fekete pupilla szürkés-fehéres árnyalatot kaphat.

„Az időskori szürkehályog kialakulása megelőzhető”

A szürkehályog a kor előrehaladtával bekövetkező természetes folyamatok eredménye, ezért az, hogy idős korban kialakuljon, nem megelőzhető. A természetes öregedést megállítani nem lehet. A látásélesség szempontjából jelentős mértékű szürkehályog 75 éves kor felett már legalább minden második embert érint. Mindez azt jelenti, hogy a fent részletezett egészséges életmód egyértelműen késlelteti a szürkehályog kialakulását, ám ha valaki sokáig él, a szürkehályog kialakulása nem kerülhető el.

„A szürkehályog katarakta műtét után kiújulhat”

A szürkehályog műtét (katarakta műtét) során a szemlencse tokján belüli, elszürkült anyagot eltávolítjuk, és a helyére megfelelő dioptriájú műlencsét ültetünk be. Ez a műlencse az egész élet során a szemben marad, átlátszó-sága nem csökken. Így tehát a szürkehályog a későbbiekben nem képes kiújulásra. Azonban egyes szemeken a műtét során a szemben hagyott eredeti szemlencsetok idővel megvastagodik, ami a látást rontja. Ezt nevezik szaknyelven utóhályognak. Ilyenkor a megvastagodott hátsó lencsetok egy egyszerű ambuláns kezelés során lézerrel átlőhető, és a látás műtét utáni élessége azonnal helyreáll - mondja Prof. Dr. Holló Gábor, a Szemészeti Központ szemész szakorvosa, glaukóma specialistája. A meglézerezett hátsó lencsetok nem forr össze, azaz a későbbiekben újratekezésre nincsen szükség.

A szürkehályog latin neve cataracta , ami vízesést jelent, amely a betegség során tapasztalható látásromlásra utal. Azt az érzetet kelti, mintha egy vízfüggönyön keresztül látná a beteg a világot. A magyar nevét a pupillán megjelenő szürke elszíneződésről kapta. Ez az elszíneződés a betegség előrehaladtával jelenik meg. A szürkehályog a szemlencse olyan mértékű elhomályosodását, elszürkülését jelenti, ami már akadályozza, hogy éles kép alakuljon ki a retinán.

„A szürkehályog egyetlen tünete a romló látásélesség”

Sokan úgy gondolják, hogy kizárólag a szemlencsének a pupilla területében látható elszürkülése és a homályos (rossz) látás azok a tünetek, melyek felhívják a figyelmet a szürkehályogra. Ez azonban nincsen így, és a fenti szubjektív tünetek más szembetegségek esetében is megjelennek.

Szürkehályog esetén (az elszürkülés jellegének megfelelően) mind az erős fényben, mind a sötétben való rossz látás is jellemző lehet, emellett a színlátás megváltozása, a káprázás, szem fénytörésének (dioptria értékének) rövidlátó irányba való fokozatos eltolódása is gyakori. Így, ha valaki ilyen tüneteket tapasztal, mindenképp szemorvosi vizsgálat javasolt. A megfelelően részletes szemorvos vizsgálat szükségességét és jelentőségét aláhúzza az is, hogy a fenti tünetek nem kizárólag a jól operálható szürkehályog következtében jelentkezhetnek. Egyes tüneteket gyulladás, másokat glaukóma (zöldhályog) vagy makula degeneráció is okozhat, melyek kezelése a szürkehályogénál sürgősebb és nehezebb - hangsúlyozza Prof. Dr. Holló Gábor, a Szemészeti Központ szemész szakorvosa, glaukóma specialista.

www.szemeszetikozpont.hu

Nincs új a nap alatt

A Boldogkőváraljai önkormányzat honlapján, Boldogkő várába belépéshez, egy előző nagy járvány után 672 évvel, ma olvasható :

"Regimento contra peste"

LÁTOGATÁSI REND Boldogkő várában!



1. Jószándékú idegen a főkapun bebocsátassék, ellenben ki a falakat meg-hágja, megpálcáztassék és tömlöcbe vetessék!

2. Messzi vándor a pestisdoktor által alaposan megvizsgáltassék, királyi passzusa felmutassék, a kapupénz annak rendje, s módja szerint beszede-sék!

3. Kórságra gyanús atyafi a várkapun be ne engedtessek, ám elbocsátás előtt tömjénfüsttel fertőtlenítsessék! Ennek betartásáért a strázsák fejükkel felelnek!

4. Várfalakon belül egymástól tisztos távolság tartassék! Az engedetlenek-re három botütés méressék, a makacskodókat az árokba vessék!

5. Az árnyékszék és a járások mocsoktól, szeméttől minden órában meg-tisztíttassék, a tyúkszar mézporral beszórassék!

6. Hajnalhasadtán a várnép tartozik kezet és arcot mosni borral, vagy rózsacettel, végül az egész testét megtisztítani szivaccsal!

7. A várnép köteles naponta háromszor egy kupicával gönci barack nektá-riumot fogyasztani, ennek betartását a pestisdoktor tartozik személyesen fel-ügyelni!

8. Ha valakit engedetlenségért meg kell büntetni (kivéve, ha paraszt) előt-te a várnak kapitánya vagy az úrnő értesíttessék!

Kelt a pestisjárvány idején, az Úr 1349. esztendejében, Szent György havának utolsó napján, Boldogkő várában

Andrassew Iván: A kavics

Mesterem azon a napon, amelyiken elküldött a házatól, megtiltotta, hogy valaha is a nevén nevezsem vagy bármiképpen hivatkozzam rá. Nem a tudatlanságommal vívtam ki a haragját, hanem mert titokban új, sohasem volt szőnyegmintákat terveztem, és sajnos megtalálta a tekercseimet. Abban a városban és különösen az ő rendkívül konzervatív műhelyében halálos bűnnek számított, ha valaki eltért a kétezer éves hagyományoktól. Hiába magyaráztam neki: én Európából jöttem, és mi másképp gondolkodunk a szabadságról - nem engedte utolsó inas esztendőmet leszolgálni.

- Ha művész akarsz lenni, menj Európába! - mondta. Különben is, eleget tud már a kezed. - Megsimogatta az ujjaimat. Szeretettel váltunk el. Nem gyűlölt, csak nem tűrhette a törvényszegést. Sőt a szerszámaimat is becsomagoltatta, és a zsákot a kezembe nyomta, amikor utamra engedett. Egy levélben, három éve azt írta, sokat gondolkozott az esetemen, és ma már nem zárja ki annak a lehetőségét, hogy tévedett. Mit szólna most, ha látná, hogy csak szürkével meg feketével dolgozom?

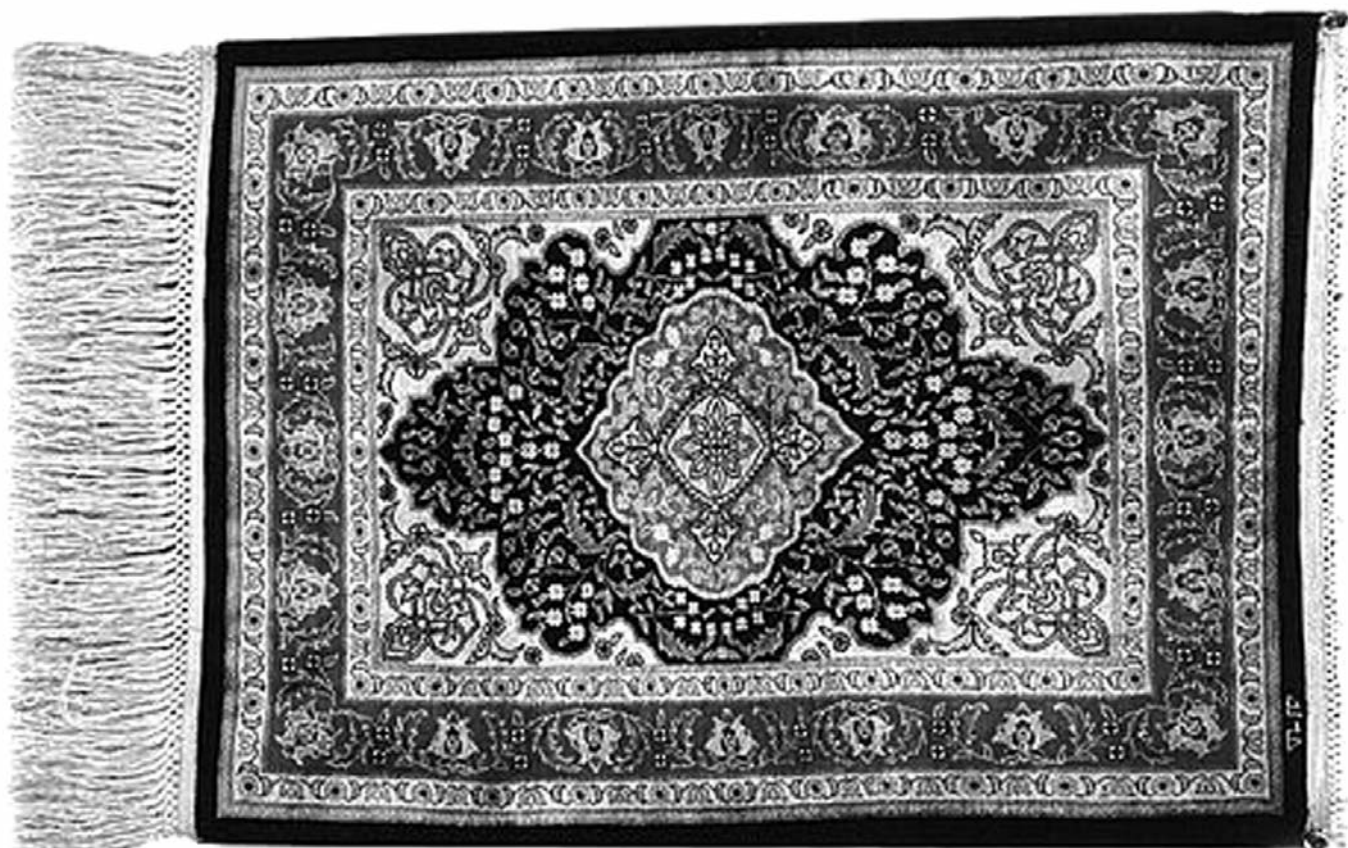
Soha nem tartottam nagy művésznek magam, inkább csak kismesternek. Kaptam elismeréseket a világ minden tájáról - a legbecsesebbeket Ázsiából -,

de mindig tudtam, hogy az öntetszelgés összerondítja a tehetséget.

Mielőtt hazatértem volna, néhány hónapot Teheránban töltöttem. Onnan a háború zavart Törökországba. Elég sok pénzt kerestem. Nem szövessel, hanem rajzolással. Egy szőnyeg árának negyedét kaptam egy-egy terveért. Mindenesetre itthon, ha nem is Budapesten, csak a közelében nagy házat vettem, nagy műhellyel. Hat szövőszéket építettem, mert tanítani akartam. De nem sok lett belőle. Talán azért, mert az Európában mostanság nevelkedett emberek megrettennek, ha elmagyarázom, mekkora alázat kell ahhoz, hogy valaki elinduljon az első csomóval, és sorról sorra, az egyetlen lehetséges irányban haladva, végül is eljusson az egymilliomodikig.

Azért volt néhány tanítványom, de egyszerre legföljebb egy-kettő. Külföldről is jöttek: japánok, olaszok, németek, két amerikai, és sokan a környező országokból.

És volt egy, akinek örökre adósa maradok, mert azzal a bizonyossággal ajándékozott meg, hogy egy ilyen legalább négyezer éves primitív munka is emberfölötti magasságokba emelheti művelőjét; a gondolatot, a tervet anyaggá gyúró kéz valóban a szellem, az álom, a lélek végződése lehet. Persze fellengzős szavak ezek annak, aki nem borzongott még munka látán, nem rettent még meg a másik ember csodálatos eltökéltségétől.



A szomszéd házban lakott ez a lány. Már első látásra szépnek találtam. Majdnem olyan magas volt, mint én. Apjától örökölt kevéske cigány vére feketére festette a haját, barnára a bőrét. De kék szemei, finom, kissé keleties vonásai, vékony csontjai voltak. Gyönyörű, hosszú ujjú kezekkel áldotta meg a természet. Sokszor átjött a műhelybe. Rendszerint könyveket kért, mert az érettségire készült. Legtöbbször le is ült mellém egy hokedlire, és nézte, ahogy dolgozom. Mindig nehezen indult haza. Egyszer megkértem, segítsen a láncfonal fölvetésénél, mert az két embert kívánó munka. Bár magam is el tudtam volna végezni, azt hiszem, azért kértem, mert vágytam a közelségére.

Az egész napot együtt töltöttük. Meséltem neki Ázsiáról, a pakisztáni, az indiai meg az iráni gyerekekről, akiket ez a munka nyomorít négy éves koruktól, a teheráni bazár szőnyegkereskedőiről, arról, hogyan tapostatják meg keleten tévékkel meg teherautókkal a friss portékát, hogy azok réginek látszódnak. Elmagyaráztam a Bécsi Vadászszőnyeg csodáját: mekkora munka négyzetdeciméterenként tizenkétezer csomót leszőni selyemszálakból. Azt hiszem, a békességemről is mondtam valamit, a taoista fegyelemről, aztán arról, hogy az anyag miképpen áll bosszút a legcsekélyebb hibáért. Beszéltem a nomád asszonyok csodálatos szerszámairól, az összerakható szövőszékekről, a minták jelentéséről, a jelképrendszerek évezredes üzenetéről. Mindehhez vaníliateát ittunk, és mindenféle sajtokat ettünk. Jó nap volt. A végén, mielőtt hazament, azt mondta, szeretné, ha megtanítanám a mesterségemre.

- Tanuljon inkább tovább valamelyik egyetemen.
- Nem, én ezt akarom megtanulni.
- Hosszú idő kell ahhoz, hogy kiderüljön, bírja-e. A teste. Mert aki nem gyerekkorában kezdi, annak különösen nagy szenvedést okoz a görnyedés. És az se biztos, hogy türelme lesz hozzá. Hátha két év múlva unja meg. Akkor túl sokat veszteget el az életéből.
- Én magától akarok tanulni.
- De...
- Apám megfizeti a tandíjat.

Egy hónap múlva érettségizett. Jelesre sikerült. Még egyszer, utoljára megpróbáltam lebeszélni, de hiába. Egyszer arra ébredtem, hogy valaki matat a konyhámban. Mire kimentem, már megfőzte a kávé, elkészítette a reggelit. Sőt, attól a naptól kezdve már kora reggel bevásárolt, és egyszerűen természetesnek találta, hogy ő vezeti a háztartásomat. Tiltakozásomra megmagyarázta: amennyiben nem fogadom el az apjától a tandíjat, valamivel viszonznia kell a tanítást.

Rendkívül gyorsan tanult. Ügyes volt, megszállottan szorgalmas. Az a fajta, amelyik mindaddig nem nyughat, amíg meg nem látja a végeredményt. De amint készen van, már újat kezdene. Nem csak új munkadarabot, új tech-

nikát is. Először kicsi, huszonötször huszonöt centis kopt mintákat terveztettem vele, aztán nekiállhatott a próbaszövésnek, hogy megértse, a rajzhoz képest mindenképpen deformálódik a minta. Amikor az első darabbal kész volt, újra terveztettem vele az egészet, hogy kijavíthassa a hibákat. Azt is leszötte, és így láthatta, megtalálta-e a helyes arányokat. Rendszerint megtalálta. Ugyanazt a mintát leszötte gördesz, majd szinné csomókkal, kilim és szumak technikával, ha lehetett. Délig rajzolt, aztán ebéd után estig dolgozott zokszó nélkül. Pedig tudtam, hogy fájnak a vállai, a gerince, égnek az ujjai. Szalagot is szőttünk, aztán a kicsi szőnyegdarabokat egymásra hajtottuk, így táskákat készítettünk, tarisznyákat.

Jó volt a kezéhez érni, amikor egy-egy mozdulatra tanítottam, jó lesett, amikor a vállamra nehezedett rajzjavítgatás közben. De majdnem három hónap eltelt, mire először szerelmeskedtünk. Nem is otthon, hanem Budapesten, a bátyám lakásán, miután az Iparművészeti Múzeumban megnéztünk valamit. Gyönyörű teste volt. És úgy bánt vele, mintha nem izmokkal, hanem csak érzésekkel mozgatná. Pedig először volt férfiemberrel. Hosszan, csöndben, valami ránk borult békességbúra alatt szeretkeztünk. Csak a végén feszült kőkeményre a teste. Aztán sokat ettünk, aludtunk egy kicsit és hazamentünk. Az úton arról beszélgettünk, hogy a következő nyáron a Szovjetunióba, a kazahok földjére megyünk, afféle tanulmányútra.

Három hónap múlva vakult meg, egyik percről a másikra. Semmi nem látzott a szemén, csak kitágultak a pupillái, és úgy is maradtak. Az orvos a klinikán azt magyarázta, hogy valami idegek bénultak meg, és nem tud segíteni. De készüljünk föl a bénulás, a sorvadás továbbterjedésére: először a szaglását, az ízérzőképét, majd a hallását veszti el. Végül, mielőtt meghal, bezárul, mint egy kavics. Hazavittük.

Másnap már átjött a műhelybe, és leült a szövőszékhez.

- Miért nem kiabáltál? Átmentem volna érted.

- Meg kell tanulnom egyedül járni.

Csak néztem. Az ujjával simogatta a keményre feszített szálakat. Sírt.

- Dolgozni akarok. - mondta.

Mit válaszolhattam volna erre?

- Segítened kell. - mondta egy kicsit hangosabban.

- Gondolod, hogy sikerülni fog?

- Akarom.

A szálakat egyenként dugtam az ujjai közé.

Hagytam, hogy a másik kezével számolja a sorokat. Lassan, rettenetesen lassan haladtunk.

De három hét múlva már jóformán egyedül dolgozott. Egy év után pedig, amikor a szagló- és az ízlelőérzőképét elvesztette, már úgy számolt, hogy csak végighúzta az ujját a láncfonal szálain. Persze rajz nélkül szőtt, fejből, a kimerevített képzeletéből. Gyönyörű volt, amit csinált. Pedig egyszer csak

kijelentette, hogy ezentúl csak halványszürkével és kékesfeketével dolgozik. Még együtt vettük azokat a fonalakat. Elmagyarázta, hogy szerinte minden szín egy önmagába zárt harmónia, és három szín már a harmóniák törékeny rendszere. Mivel ő nem lát, nem komponálhat sok színből harmóniákat. És különben is: igazán méltó egy vakhoz a szürke meg a fekete. Fantasztikusan bonyolult fonatos díszítéseket, egymásba bújó szalagkereszteket növesztett.

Amikor nem érzett többé szagot és ízt, megértette, hogy a betegsége egy folyamat, és megkérdezte, mit várhat még. Elmondtam neki, hogy meg fog siketülni. Ki kellett találnunk egy jelbeszédet, hiszen kérdéseimet csak érintésekkel tehettem föl. Heteken át gyakoroltunk. Akkor már mindig nálam maradt éjszakára. Egy este az anyja átjött, és csak annyit mondott: magára bízom, mert magát szereti, és ez az utolsó kívánsága.

Este halt meg, a szövőszéknél ülve. Egyszer csak arra lettem figyelmes, hogy nem mozog. Amikor odanéztem, láttam, hogy előredőlt, az arcát a fölvetőfonal szálai tartják. Csak az orra nyomódott át.

„Szól a rádió” – A rádió varázslatos világa

Mit nyújt a rádiójátékok, mesejátékok, színházi közvetítések és egyéb rádiós hanganyagok világa az olvasónak.

Már gyermekkoromban is elvarázsolta az a sok-sok felolvasott novella, elbeszélés, amit hallottam a rádióból. A színház világáról nem is beszélve, amikor az élő közvetítés segítségével én is egy nézője (hallgatója) lettem egy-egy drámának, színműnek. A felsorolás végére pedig a legizgalmasabb műfajt, a rádiójátékok világát hagytam, hiszen ide minden befér, amit több szereplőre dolgoztak fel. Legyen az regény, mese vagy teljesen más, rövidebb műfaj.

Mindezek természetesen nem zárták ki a könyv, az olvasás szeretetét, hiszen az eredeti mű legalább olyan izgalmas, mint maga a feldolgozott, több szereplőre átírt változat. Mindkettő új megvilágítást, új nézőpontot visz a műbe és más-más lényegi információkat emel ki, hordoz és tartalmaz.

Ennyit talán a tudományosabb megfogalmazásról és az irodalom hanggá alakulásának elemi feltételeiről.

Valahonnan innen kell kezdeni a történetet, ami szenvedélyes gyűjtővé, megrögzött rajongóvá tett. De hát mindenki gyűjt valamit! Mindenki rajong valamiért. Ki könyvtárat halmoz otthon a polcon, ki zenei gyűjteményére büszke. Én pedig a rádió világát kutatom és kincseit osztom meg a hallgatósággal!

Ahhoz, hogy élvezhető legyen egy-egy anyag, időnként sok próbán kell átesnie. Persze, ha kapok és találok valamit, ami nem szorul vágásra, szű-



résre, átalakításra, azt azonnal katalogizálom, szereposztást készítek hozzá, keresem, hogy mikor hangzott el a rádióban és máris a feltöltendő művek közé kerül, ami leghamarabb jut el az online hallgatósághoz.

De akadnak olyan anyagok is a gyűjteményemben, amik nem ütnek meg a mércét, és sajnos hosszadalmas munkafolyamatot kell ahhoz, hogy minőségi anyag váljék belőlük. Ha lehet, akkor elsőként kutatok olyan változat után, amivel kevés dolgom akad, vagy egyáltalán nem szorul javításra. Ha ilyen nincs, akkor hozzá kell fogni és varázslóvá átalakulva élvezhető hanganyagot kell faragni az eredetiből. Ez nagyjából ugyanazt jelenti, mint egy-egy hangoskönyv esetén, leszámítva azt az apró tényt, hogy itt a zenei részeket nem igen lehet/szabad átalakítani és minden egyes szereplő hangját külön-külön kell szűrni, javítani, a háttérzajt eltüntetni és... nem is untatnám az olvasókat a többi technikai részlettel.

Módfelett érdekes és izgalmas játék, amikor cím alapján egy-egy rádiós anyag esetén összehasonlításra kerülnek a fellelhető verziók. Eddig Jókai: A kőszívű ember fiai vezet, amelyből 42 példányt leltem fel és mindösszesen háromféle változat lapult a cím alatt. Ezek közül egy már fel is került az online hangoskönyvtárba.

Arról nem is beszélek, hogy a műveket természetesen én is végighallgatom és le nem mondanék erről az élvezetről a világ minden kincséért sem! Szerencsére itt feldolgozásokról van szó, így jóval rövidebb hanganyagokról, mint az eredeti művek. Nem is tehetném meg, hogy mindent végighallgatok, ha olyan hosszú lenne a hanganyag, mint egy-egy hangoskönyv.

Miért ajánlom a hallgatásukat és miért bátorítok mindenkit, hogy kóstoljon bele a rádiójátékok, mesejátékok világába? Erre nem igazán tudnék frapáns, karakán választ adni. Egyszerűen csak azért teszem, mert nekem tetszenek, mert egy merőben más világ, mint az elektronikus és hangoskönyvek világa. Mert nem szimplán részletek felolvasásáról van szó, hanem neves/kevésbé ismert színészek előadásáról, párbeszédéről. Ha összehasonlítani akarok, akkor merőben más olvasni egy drámát vagy tragédiát, mint ellátogatni a színházba és ugyanazt látni és hallani a színészekről. Valahol itt a lényegi különbség.

Sajnos ma már nem divat rádiójátékokat, mesejátékokat készíteni, habár vannak próbálkozások. Ilyen a Thália Színház és a Kaneta produkció próbálkozása, vagy a határontúli színházak és stúdiók új feldolgozásai. A műfaj virágkorát az 1970-80-as években élte, persze előtte is készültek hanganyagok. Hiszen már a hangoskönyvtárban is megtalálható például 1953-ban feldolgozott regény vagy színmű. No, ezek igazán ritka kincsek és csupa-csupa olyan színészek hallhatóak bennük, akik már régen nincsenek közöttünk és talán nevük az ifjúságnak nem is igen mond semmit. A régi filmek és ezek a hanganyagok őrzik őket az utókor számára.

A Magyar Rádió régen sokkal több színházi adást közvetített, mint mostanság. Ez nem előre felvett és tökéletesre vágott anyag, hanem élő és így minden hallatszik, ami akkor és ott elhangzott. Még néha olyan is, amit a jelenlévő tisztelt publikum élőben sem hallhatott! A színpad recsegése, a háttérben elhaladó villamos által keltett dübörgő hangok, a sűgő segítségével és sorolhatnám még mindazon háttérzajokat, amik megismételhetetlenné tesznek egy-egy közvetítést.

Arra nem mernék vállalkozni, hogy műveket ajánljak, ahogy arra sem, hogy nevesítsek néhány színészt/előadót, akit én jónak vélek, vagy kedvelek. Ez legalább olyan szerteágazó világ, mint a könyvek világa. Persze, hogy vannak az embernek kedvencei, meg olyanok is, akiket kevésbé szeret, de mindez annyira szubjektív és egyéni, hogy mindenki döntse el maga, hogy kit és mit szeret! Néhány mű után ez éppen úgy kialakul, mint mikor a könyvek esetén lesznek kedvenc íróink és hangoskönyvek esetén pedig kedvenc felolvasóink. Az ember már csak a szokások rabja és egy-egy kedves hangot előbb-utóbb keres és kutatja azokat a műveket, ahol hallhatja.

Érdekes lenne összegyűjteni a hallgatóság véleményét, hogy kit és miért hallgat, mely műveket várja, hogy minél hamarabb hallhatóak legyenek és

mennyire élvezhetőek azok az anyagok, amik már fent vannak az online hangskönyvtár alkalmazásban.

Írjatok az MVGYOSZ kapcsolati oldalán keresztül vagy a sztaki1em@t-online.hu címre.

Sztakó Krisztina

Búcsúzik a szerkesztőség

Ha egyszer elkezdődik valami, az egy másik pillanatban véget is ér. Az, hogy ez adott vagy elvett az embertől, mindig utólag derül ki és bizonyosságot az idő szerez rá.

Amikor 2015. április 1-jén elkezdtem dolgozni az MVGYOSZ-nél és megbíztak a Vakok Világa szerkesztésével, még nem tudtam, hogy mit is jelent ez és hogy mennyit tesz hozzá az addig is viszonylag színes és feladatokkal teli életemhez. Nagy kihívás volt az újságszerkesztés, hiszen semmilyen tapasztalatom nem volt ezen a téren. Habár ez sem volt újdonság, hiszen 2004-ben is úgy kerültem a Bács-Kiskun megyei egyesület élére, hogy azt sem tudtam – leszámítva az egyetemen tanultakat –, hogy mit is jelent az, hogy egyesület, pláne nem, hogy hogyan kell azt vezetni. S mint mindig, most is igaznak bizonyult, hogy az elmélet és a gyakorlat sokszor igen messze esnek egymástól!

Lelkesen és energikusan belevágtam a munkába. Megismertem az akkori munkatársakat: Kovács Juditot, Árvay Máriát, akik rendszeres rovatokat vezettek, Fekete Gy. Viktor tervező szerkesztőt és másokat, akik sűrűbben vagy ritkábban cikkeket, írásokat küldtek az újságba. Kercza Tamást és Péter Zsigát, akik a Braille-változat megjelenését készítették elő, valamint minden munkatársat, aki csak részt vett az újság előállításában.

Hamarosan új munkatársak is bekapcsolódtak a munkába, és néhányan távoztak az újság „háza tájáról”. Így Rózsa Kata vette át a tervezőszerkesztői munkákat, valamint Németh Orsolya írt rendszeresen az újságba.

Évről-évre változtak a rovatok, változott a tartalom és fejlődött, alakult az igények szerint az újság. 2016-tól már hangosújságként is olvashatták a VV-t, megjelentek a képek és a képleírások is a lapban.

Bővülő, színesedő tartalom hirdette, hogy él és fejlődik a Vakok Világa. Katát váltotta Sebesi Éva a tervezőszerkesztői pozícióban. Helyettem profi felolvasó, Forgács Sára kezdte meg a hangosújság előállítását.

Az évek alatt azonban elköszönt Judit, Marika, s más munkatársak, akik rendszeresen segítettek munkámat. Végül elfogytak az emberek és maradtunk páran, akik kitartottunk és hátunkra vettük a lapot!

Nemcsak a magam nevében búcsúzom a Vakok Világától, hanem munkatársaiméban is, akikkel szintén nem találkoznak a jövőben az olvasók. Számomra nagy élmény volt a szerkesztés és csupa jó dolgot hozott a VV az elmúlt közel hét esztendőben. De tudom, hogy ezzel így van Kercza Tomi is, aki a Braille-verzió fölött bábáskodott és fog is a következő esztendőkben is. Vagy Forgács Sára, aki a hangosújság felolvasója, s ezen felül engem nagyon sok jó tanáccsal és kedves biztatással segített az elmúlt években. Ő már 2022-től nem lesz felolvasója az újságnak, de nyomon fogja követni a VV életét. Ha másként nem, hát velem együtt a régi, kezdeti lapszámokat dolgozza fel. Ő a hangját adja hozzá, én pedig digitalizálom továbbra is a kezdeti lapszámokat.



Sebesi Éva, aki már évek óta a sík-változat tervezőszerkesztője, valamint az elektronikus verzió előállítója, no és nem mellesleg neki köszönhetjük a frappáns képleírásokat, szintén kilép az újság életéből, de „gondoskodom róla”, hogy ne szakíthasson teljesen a VV-vel. Hiszen már úgy megszoktuk a képleírásokat, amiket készít, hogy nem engedjük el és az archív lapszámok esetén is igényt tartunk bevált munkájára.

A Vakok Világa szerkesztői pozíciójából való távozásom nem meglepő és nem váratlan, hiszen már évek óta bizonyos, hogy az újságnak megújulásra, profi szakemberekre van szüksége. Mindenki számára egyértelmű, hogy aktuális tartalom területén a felgyorsult elektronikus világgal már egy havonta megjelenő folyóirat nem veheti fel a versenyt. Amikor pedig az MVGYOSZ hírszolgáltatása is megújult, végképp bebizonyosodott, hogy előbb-utóbb, de a lehető leghamarabb szükség van egy teljesen más profilú újságra. Az fel sem merült soha, hogy megszűnjék, hiszen egy több mint 80 éves folyóiratot csak úgy lesöpörni és eltüntetni bűn lenne. A szövetség vezetősége, az egyre bővülő kommunikációs csapat pedig kidolgozta a koncepciót, hogy milyen arculat, megjelenési forma és belső tartalom kell ahhoz, hogy a Vakok Világa életben maradjon és megfeleljen a mai modern követelményeknek. Fogyasztható legyen mind látássérült, mind látó olvasók számára.

Bizonyára egy-egy cikk, interjú vagy más kapcsolódó munka erejéig még fel-felbukkanok a jövőben is az újság történetében, de a Vakok Világa folyóirat megérdemli, hogy nálamnál sokkal képzetesebb szakemberek vegyék kezükbe, újítsák meg és szívüket-lelküket beleadva formálják át a mai követelményeknek megfelelően!

Kívánok a munkához kitartást, erőt és sok-sok örömet nekik is. Hiszem, hogy Hegedűs Katalin és Fekete Zoltán személyében az MVGYOSZ vezetősége megtalálta ehhez a két legmegfelelőbb embert!

Köszönöm mindazoknak, akik munkatársként, önkéntesként, külsős cikkíróként, lelkes olvasóként segítették évek alatt a munkámat és bíztattak, meséltek, vagy éppen kritikájjal mutattak rá, hogyan csináljam jobban, miként lendüljek túl egy-egy nehezebb időszakon.

Köszönöm neked VV, mert sokat tanultam általad, gazdagodtam veled együtt!

Álljanak itt Sára búcsúszavai is: „2018 májusától olvastam fel a Vakok Világa folyóiratot. Ez idő alatt képet kaptam a látássérültek mindennapjairól, gondjaikról, örömeikről, az életüket megkönnyítő technikai vívmányokról, az MVGYOSZ működéséről. Megtisztelő volt számomra, hogy a hangomat adhattam önöknek. Itt véget ér a feladatom, de a hangoskönyvtárban még remélem, találkozunk.”

Ahogy valamennyiünkkel találkozhatnak még a jövőben az MVGYOSZ más szolgáltatásai kapcsán.

Sztakó Krisztina

Vakok Világa a neten

Most, az utolsó lapszám szerkesztése közben kíváncsi voltam, ha szörfözök az interneten és a Google keresőjébe beütöm „Vakok Világa”, akkor hol és hány találattal nézhetek szembe.

Elégedetten konstatáltam, hogy számos oldalt dob ki a kereső, ahol kedvemre olvashatok régi és új lapszámokat.

Lássunk néhányat:

<https://www.mvgyosz.hu>

Több találattal is vezet, előfizetési, megjelenési adatokból látható, hogy a lap él és működik.

Az MVGYOSZ facebook oldalán is felfedezhető az újság, nem véletlen, hiszen a Németh Orsolya által készített archív lapszámokból szemezgetett cikkek ide kerültek fel és igen nagy érdeklődésre tartanak számot. Kíváncsian várjuk a folytatást, reméljük lesz még!

<https://epa.oszk.hu>

Egyből feldobja, hogy mely évfolyamok érhetőek már el az Elektronikus Periodika Archívumában. Ez a találat biztosan bővül a jövőben, hiszen folyamatosan gyarapszik a lapszámok feltöltése az oldalon txt és pdf változatban.

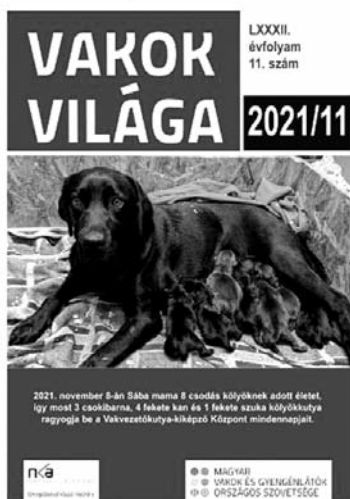
<https://www.bacsvakok.hu>

Igen, ezen az oldalon is megtalálhatók a régi lapszámok, ahol Jaws billentyűkombinációkkal kitűnően lehet navigálni egy-egy lapszámon belül, vala-

→ erikancs.hu/kiadvanyok?kiadvany=VAKOK-Vilaga



Vakok világa - 2021. 11. szám



Az aktuális szám tartalmából:

Jó ütemben halad az MVGYOSZ székházának átépítése és felújítása Ajándékozzon vásárlási utalványt Töb

Vakok világa - 2021. 10. szám



Az aktuális szám tartalmából:

Fehérbot napja_fókuszban a hangoskönyvek
Családok az idői: Dolly születésnapja

Vakok világa - 2021. 09. szám



Az aktuális szám tartalmából:

Küldöttgyűlést tartott az M
okor, most Kiszoró



mint tematikusan, téma szerint is feldolgozásra került már sok-sok cikk. Garantált, hogy ez az oldal is folyamatosan bővül a jövőben. Sőt, itt emelem ki, bár nem ad ki a kereső azonnali találatot, de a www.irodalmisarok.eu oldalon is jócskán elérhetőek (forrás megjelölésével) látássérültek által a VV-ben publikált írások. Az oldal szintén nem statikus, állománya dinamikusan gyarapszik.

<https://www.antikvarium.hu>

Meglepetésemre még itt is belebotlik az ember az újságba, úgy látszik, nem csak a Vaterán lehet vásárolni a folyóirat lapszámaiból.

<https://erikkancs.hu>

Nem meglepetés, hogy ezen az oldalon is belefutunk az újságba, hiszen 2020 vége óta már letölthető innen is az előfizetők számára txt és pdf formátumokban. Köszönet a terjesztésért!

<https://www.infoalap.hu>

Végül, de nem utolsó sorban az Infoalap oldala is megjelenik a keresőben, hiszen a hangos-formátumú lapszámok itt érhetőek el látássérültek számára. Ez is folyamatosan gyarapszik, jó hallgatást!

Összegezve elmondható, hogy érdemes időnként ellátogatni az oldalakra, hiszen mind a mostani, mind a régi lapszámok bővülnek, új és új tartalmak kerülnek fel valamennyi oldalra.

Biztatok mindenkit, hogy böngésszen, ismerkedjen a régi vakok életével!

Sztakó Krisztina

Kívül-belül megújul a Vakok Világa

Az MVGYOSZ hivatalos lapja, a sokunk által csak VV-ként emlegetett Vakok Világa történetében nagy változást hoz a 2022-es esztendő. A jövőre nyolcvanharmadik évfolyamába lépő magazin külsőleg és tartalmilag egyaránt megújul, miközben igyekszünk megőrizni nagy múltú folyóiratunk értékeit.

Az MVGYOSZ vezetősége már a centenárium évében, 2018-ban elhatározta, hogy a szervezet hivatalos lapját korszerűsíteni és fejleszteni kell mind annak arculatát, mind tartalmát tekintve. Ezen törekvés első megnyilvánulása volt a 2018 októberében megjelent ünnepi szám, amely a megszokotthoz képest jelentősen nagyobb terjedelemben és különleges megjelenéssel summaztta a szövetség fennállásának elmúlt száz évében történt jelentős eseményeket és tekintett a szervezet jövőjébe. Az MVGYOSZ vezetői és kommunikációs szakemberei azóta folyamatosan foglalkoztak a lap megújításának gondolatával, amit 2021-ben végül tett követett.

A legfontosabb változás, hogy 2022-től az eddig havonta megjelenő lap negyedévente kerül kiadásra. Az elmúlt évtizedekben, a digitális technológia

fejlődésével és a nyilvános kommunikáció felgyorsulásával gyakorlatilag megszűnt a nyomtatott sajtótermékek információközlő jellege, így a VV sem azt a funkciót tölti be ma, mint néhány évtizeddel ezelőtt. Ennek megfelelően a felhívások, tájékoztatások közreadása helyett a lap szórakoztató, szemléletformáló, azaz magazin jellege vált fontossá, ezért annak megújítása is ebben a szellemben indult el.

A Vakok Világa magazin 2022-től számos régi és új rovattal, a látássérült és az ép látású olvasók érdeklődésére egyaránt számot tartó, időtálló és érdekes tartalommal jelenik meg. A hazai és nemzetközi eseményekről szóló tudósítások mellett interjúkat, aktuális híreket, a vak és gyengénlátó emberek érintő új jogszabályok értelmezéseit, rendezvényekről szóló tudósításokat, az új segítő technológiákkal kapcsolatos információkat és érdekességeket, illetve irodalmi alkotásokat és a hangoskönyvtárban elérhető könyvekhez kapcsolódó ajánlókat is olvashatnak az előfizetők. Érdekesség, hogy minden lapszámban visszanyúlunk majd az elmúlt több mint nyolcvan év során megjelent tartalmakhoz, folyamatosan felidézve mind a lap, mind az MGVYOSZ történetének legkiemelkedőbb momentumait.

A hagyományokhoz ragaszkodva a Vakok Világa továbbra is négyféle formátumban jelenik meg. A korszerű technológiával és igényes kivitelezésben készülő síkírásos változat mellett a szövetség hivatalos folyóirata továbbra is előfizethető lesz elektronikus, Braille és hangos formátumban, az olvasók eltérő igényeinek megfelelően.

A lap főszerkesztői feladatait 2022-től Fekete Zoltán kommunikációs szakember látja el, szerkesztője pedig Hegedűs Katalin, az MGVYOSZ kommunikációs munkatársa lesz. Mindkét szakember évek óta dolgozik együtt az MGVYOSZ vezetésével, nevükhöz fűződik a szövetség kommunikációs arculatának utóbbi években lezajlott megújítása, aminek újabb lépését jelenti a Vakok Világa folyóirat megreformálása. A VV grafikai szerkesztését és tördelését profi külső szolgáltatóra bizzuk, akik a lap új arculatának tervezésében is közreműködtek. A tartalmakat kibővült szerzői csapat készíti, akik nemcsak a szövetség háza táján mozognak otthonosan, hanem általában véve a magyar látássérült emberekkel foglalkozó intézmények és szervezetek között is.

A megújult Vakok Világa első száma 2022 márciusában jelenik meg, a kiadás előkészületei már most gőzerővel zajlanak. Bízunk benne, hogy a megújult arculat és tartalom elnyeri hűsége olvasóink tetszését, ugyanakkor abban is reménykedünk, hogy a fejlődés számos új előfizetőt is hoz majd. Célunk egy olyan nívós lap kiadása, amelyet talán újabb száz év elteltével érdeklődéssel forgatnak majd mindazok, akik a szövetség fennállásának két-századik évfordulóján kívánják majd felidézni a szervezet múltját és eredményeit.

Németh Orsolya szakmai vezető

Kövessen bennünket a közösségi portálokon is:



IMPRESSZUM

A folyóirat neve: **Vakok Világa**

Kiadó: **Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége**

Kiadó székhelye: **1146 Budapest, Thököly út 105..**

Felelős kiadó: **dr. Nagy Sándor, MVGYOSZ elnöke**

Felelős szerkesztő: **Sztakó Krisztina**

Tervezőszerkesztő: **Sebesi Éva**

Kapcsolat: **e-mail: vakokvilaga@mvgyosz.hu • www.mvgyosz.hu**

Adományszámla: **16200106-11512718 Adószám: 19002464-2-42**

Telefon: **+36 (1) 384-8440**

Posta: **MVGYOSZ 1406 Budapest, Pf.: 44.**

Készült: **PrintPix Nyomda és Grafikai Stúdió**

Az újság előfizethető a kiadónál és az MVGYOSZ tagegyesületeinél.

ISSN 0209-6765

Előfizetési díj 1 évre (12 lapszám): **4620 Ft.**

**Az
egészségünkért,
és hogy működjön
az ország:**

**KÉRJE A
3. OLTÁST!**